

2016 NR 4 (89) PAŹDZIERNIK-GRUDZIEŃ

VITA ACADEMICA

Biuletyn informacyjny Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie

ISSN 1842-2244

*Inauguracja
roku akademickiego 2016/2017*

„Brat Albert wyznaje «Patrzę na Jezusa w Jego Eucharystii. Czy Jego miłość obmyśliła coś jeszcze piękniejszego? Skoro jest chlebem, i my bądźmy chlebem... Dawajmy siebie samych»”.

Homilia Jana Pawła II w czasie beatyfikacji brata Alberta

W Noc Bożego Narodzenia Bóg otworzył nam Niebo,
dzieląc z nami ziemskie życie.

Człowiek jest wielki nie przez to, kim jest,
ale przez to, czym dzieli się z innymi.

św. Jan Paweł II

W tym roku, świętując Boże Narodzenie, pamiętajmy również o setnej rocznicy narodzin dla nieba św. Alberta Chmielowskiego. Jako życzenia proszę przyjąć jego słowa przypomniane przez naszego wielkiego patrona Jana Pawła II. Słowo stało się Ciałem i dało nam siebie na pokarm w chlebie eucharystycznym, byśmy umieli być dobrzy jak chleb. Takiej wiary, nadziei i miłości w nowym, 2017 roku życzy wszystkim społeczność Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie.

ks. prof. dr hab. Wojciech Zyzak,
rektor

W numerze

Z życia uczelni

Wydarzyło się	3
Inauguracja roku akademickiego 2016/2017	5
Przemówienie inauguracyjne rektora UPJPII ks. prof. dra hab. Wojciecha Zyzaka ..	7
Nagrody Rektora dla pracowników, wykładowców i studentów Uniwersytetu	10
Nowi dziekani i ich plany	13
XI Dni Jana Pawła II	15
Święty Jan Paweł II – człowiek miłosierdzia	19
Beatyfikacja duszpasterza łagrów syberyjskich	20
Pielgrzymka uniwersytecka	21
Wszystko jest w sieci. Prawie	22
Odszedł do Pana wybitny muzyk kościelny Marian Machura	25

Konferencje

XVI Międzynarodowa Konferencja z cyklu „Rola Kościoła katolickiego w procesie integracji europejskiej” w Krakowie – <i>Solidarność europejska</i>	27
IX Międzynarodowa Konferencja Naukowa <i>Camino de Santiago i grób św. Jakuba: historia i interpretacja</i>	29
Kongres PTKS – debaty, prezentacja badań i integracja	32
Piotr Czaadajew: pomiędzy miłością do ojczyzny a miłością do prawdy	33
Studencka konferencja filozoficzna w górach	34

Goście na UPJPII

Jego Eksceleńcja ambasador Jerzy Chmielowski z wizytą na UPJPII w Krakowie ..	35
Profesor Gerald Grace, autorytet w zakresie szkolnictwa katolickiego z wizytą na UPJPII w Krakowie	35

Uniwersytet Trzeciego Wieku

Inauguracja i jubileusz na Uniwersytecie Trzeciego Wieku	38
O Uniwersytecie Trzeciego Wieku z okazji jubileuszu	39

Erasmus+

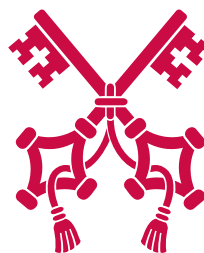
Erasmus+ w Zakopanem	40
Stypendium w Polskiej Stacji Naukowej Polskiej Akademii Nauk w Wiedniu	41
Z wizytą w Centrum Językowym Uniwersytetu w Trewirze	41
Praktyki w Deutsch-Polnischen Verein Cottbus, Niemcy w ramach programu Erasmus+	42
Powitanie zagranicznych studentów	44

Studenci

Ścieżkami religijnych okolic Krakowa	45
Kadry miłosierdzia	45
Nagroda Młodych Dziennikarzy również dla twórców filmowych	47

Biblioteka

Biblioteka Główna Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II	49
--	----

VITA ACADEMICA

Biuletyn Informacyjny
Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie

Redakcja
31-002 Kraków, ul. Kanonicza 25
tel. 12 421 68 48, wew. 626; faks 12 422 86 26
e-mail: rzecznik@upjp2.edu.pl

Redaktor naczelna
Marta Mastyló

Opracowanie graficzne
Jadwiga Malik

Zdjęcie na okładce
Maciej Gradowski

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych
oraz zastrzega sobie prawo do skrótów
i redakcyjnego opracowania tekstów przyjętych do druku.

Numer zamknięto 30 listopada 2016 roku.
Nakład 2000 egz. • ISSN 1842-2244

Wydawca: Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
Wydawnictwo Naukowe

wydarzyło się

- 10–11 września 2016 roku odbyła się IX Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Camino de Santiago i grób św. Jakuba: historia i interpretacja*.

- 21–22 września 2016 roku odbyła się XVI Międzynarodowa Konferencja z cyklu „Rola Kościoła katolickiego w procesie integracji europejskiej” – *Solidarność europejska*.

- 30 września 2016 roku zgromadziliśmy się na wspólnej modlitwie w Sanktuarium Jana Pawła II w Łagiewnikach w ramach rocznej pielgrzymki naszego uniwersytetu.

- 13 października 2016 roku miał miejsce wernisaż wystawy *Kadry miłosierdzia. Światowe Dni Młodzieży 2016 – okiem fotografów amatorów*. Ekspozycję przygotował Samorząd Studencki UPJPII z Wojewódzką Biblioteką Publiczną w Krakowie.

- 14–15 października 2016 roku odbyła się konferencja naukowa *Kultura i sztuka benedyktynek i benedyktynów w Polsce i Europie*, współorganizowana przez Instytut Historii Sztuki i Kultury UPJPII.

- 19 października 2016 roku odbyła się konferencja *Hospicjum polskie i Kościół św. Stanisława w Rzymie – dzieje, kultura i sztuka*, współorganizowana przez Instytut Historii Sztuki i Kultury UPJPII.

- 20 października 2016 roku miała miejsce uroczysta inauguracja nowego roku akademickiego 2016/2017.

- 22 października 2016 roku odbyły się konferencja naukowa i wystawa *Szanując przeszłość, budujemy przyszłość. 70 lat „Naszej Przeszłości” (1946–2016)*, współorganizowane przez Katedrę

Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii Wydziału Historii i Dziedzictwa Kulturowego.

- 24 października 2016 roku Wydział Nauk Społecznych był współorganizatorem konferencji naukowej *Kategorie (nie)obecne w edukacji*.
- 25–26 października 2016 roku trwało sympozjum *Ad fontes liturgicos VII*, współorganizowane przez Instytut Liturgiczny.
- 25–26 października 2016 roku odbyła się IX konferencja naukowa z cyklu „Etyka i życie publiczne” – *Uczciwość i rzetelność w życiu publicznym*, zorganizowana przez Katedrę Etyki i Katedrę Filozofii Społecznej i Polityki Wydziału Filozoficznego.
- 27–28 października 2016 roku trwała konferencja *Jak osiągnąć sukces? Kariery w Europie na przestrzeni stuleci*, zorganizowana przez Instytut Historii Wydziału Historii i Dziedzictwa Kulturowego oraz Koło Naukowe Historyków, Studentów i Doktorantów UPJPII.

- 29 października 2016 roku odbyła się XIX ogólnopolska konferencja naukowa *Duchowość klasztorów polskich: przekaz i komunikacja*, współorganizowana przez Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Wydziału Nauk Społecznych UPJPII.
- 5 listopada 2016 roku *Matka Boża Nieustającej Pomocy – Ikona Miłosierdzia* – sympozjum naukowe współorganizowane przez Wydział Historii i Dziedzictwa Kulturowego
- 7 listopada 2016 roku odbyło się sympozjum im. o. Augustyna Jankowskiego *Pomiędzy chrztem a nawróceniem – pytania, refleksje, inspiracje*, współorganizowane przez Instytut Nauk Biblijnych UPJPII.
- 7 listopada 2016 roku w ramach uroczystości upamiętniających Sonderaktion Krakau w kolegiacie św. Anny odprawiono mszę świętą za zmarłych pracowników naukowych i studentów krakowskich uczelni. Delegacja z księdzem rektorem prof. Wojciechem Żyzakiem odwiedziła groby zmarłych profesorów uczelni.

- 7–9 listopada 2016 roku odbyły się XI Dni Jana Pawła II. Hasłem tegorocznej emisji było „Miłosierdzie”.

- 9 listopada 2016 roku w ramach programu badawczego „Biblia w kulturze świata” odbyła się konferencja *Kultura życia rodzinnego w przekazach biblijnych*, zorganizowana przez Wydział Nauk Społecznych.
- 14 listopada 2016 roku Wydział Filozoficzny współorganizował kolejne z cyklu spotkań dyskusyjnych o książkach „Filozofia – religia – literatura” – *Diuna: kłopoty z Mesjaszem*.
- 14–15 listopada 2016 roku odbyła się konferencja ogólnopolska z cyklu „Praca socjalna w teorii i działaniu” – *Praca socjalna w świetle filozofii spotkania*, współorganizowana przez Instytut Socjologii.
- 17 listopada 2016 roku Wydział Prawa Kanonicznego zorganizował konferencję *Kościół wobec małżeńskich sytuacji nieregularnych w świetle posynodalnej adhortacji apostołskiej „Amoris laetitia” papieża Franciszka*.
- 17–18 listopada 2016 roku odbyła się konferencja z cyklu „Filozofia w informatyce” – *Informatyczny świat a filozofia*, współorganizowana przez Katedrę Filozofii Przyrody i Katedrę Filozofii Logiki.
- 17–21 listopada 2016 roku trwały XII Dni Muzyki Kościelnej w Archidiecezji Krakowskiej.
- 24 listopada 2016 roku odbyła się konferencja *Ekonomiczne i prawne konsekwencje migracji do Polski*, współorganizowana przez Katedrę Prawa Rodzinnego i Katedrę Polityki Społecznej.
- 24 listopada 2016 roku miało miejsce spotkanie z ministrem obrony narodowej Antonim Macierewiczem, zainicjowane przez Studencko-Doktoranckie Koło Naukowe „Phronesis”, działające przy Wydziale Historii i Dziedzictwa Kulturowego.
- 28 listopada 2016 roku odbyła się konferencja *W trosce o rozwój uczelni*.

Inauguracja roku akademickiego 2016/2017

tekst: Marta Mastyló

zdjęcia: Maciej Gradowski

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie 20 października zainaugurował kolejny rok swojej działalności. Uroczystości tradycyjnie rozpoczęła msza święta w kolegiacie św. Anny, której przewodniczył kard. Stanisław Dziwisz. Eucharystia połączona była z hołdem ku czci św. Jana z Kęt w dniu wspomnienia liturgicznego głównego patrona archidiecezji krakowskiej i miasta Krakowa, profesora, opiekuna młodzieży akademickiej. Kardynał Stanisław Dziwisz prosił władze i studentów UPJPII, by starali się wpisywać posługę miłosierdzia w misję uniwersytetu. Odniósł się w ten sposób do odczytanej podczas tej mszy Ewangelii, mówiącej właśnie o miłosierdziu, które zawsze powinno być naszą postawą względem drugiego człowieka. „Bądźcie miłosierni jak Ojciec...” – jak podkreślił kard. Dziwisz, żywy komentarz do tych słów napisał swoim życiem św. Jan Kanty. Kardynał zauważył, że krakowski Kościół zapisał piękne karty w księdze miłosierdzia naszego miasta – tu przecież żyli i działali wielcy święci: św. Królowa Jadwiga, sługa Boży ks. Piotr Skarga czy św. brat Albert Chmielowski. Również – co podkreślił metropolita – tu działał i dyskretnie pomagał ubogim, w tym także pracownikom nauki i studentom, kardynał Karol Wojtyła, późniejszy św. Jan Paweł II, człowiek miłosierdzia. Przybliżając Kościołowi orędzie Bożego miłosierdzia, które za

przyczyną św. siostry Faustyny rozlało się na świat z krakowskich Łagiewnik, i działając na rzecz innych, patron uniwersytetu przeszedł do historii jako papież Bożego miłosierdzia – mówił kardynał. Przypomnił o efektach Światowych Dni Młodzieży Kraków 2016, które pokazały, że mamy w Polsce młodych ludzi gotowych kierować się w życiu Ewangelią, aby przemieniać nasz świat, czyniąc go bardziej braterskim i solidarnym. Możemy i powinniśmy docierać do młodych na wyższych uczelniach, do ich umysłów i serc, aby pomagać im w przygotowaniu się do podjęcia służby, do bycia solą ziemi i światłością naszego niespokojnego i podzielonego świata – nawoływał kardynał, życząc całej społeczności UPJPII wytrwałości w poszukiwaniach prawdy i w dzieleniu się nią przez pisane i żywe słowo. Podczas tej części uroczystości uniwersyteckim odznaczeniem został uhonorowany ks. prof. Edward Staniek – znany patrolog, kaznodzieja i rekoлекcjonista, rektor Wyższego Seminarium Duchownego Archidiecezji Krakowskiej w latach 1993–2001, wychowawca i duchowy przewodnik wielu obecnych księży profesorów naszej uczelni.

Po Eucharystii jej uczestnicy, z władzami uczelni na czele, przeszli w uroczystym pochodzie do Filharmonii Krakowskiej na dalszą część inauguracji. ►

Po powitaniu księży biskupów, rektorów innych wyższych uczelni rektor ks. prof. dr hab. Wojciech Zyzak wygłosił inauguracyjne przemówienie. Józef Pilch – wojewoda małopolski odczytał list od prezydenta Rzeczypospolitej. Listę gratulacji odczytał prorektor ks. prof. dr hab. Józef Stala. Uniwersytecki chór Psalmodia wykonał utwór *Ojczyzna* Feliksa Nowowiejskiego, po czym nastąpiła immatrykulacja studentów I roku reprezentujących wszystkie wydziały uczelni, którą poprowadził prorektor ks. prof. dr hab. Janusz Mastalski. Przyjmowani w poczet studentów UPJPII młodzi ludzie wygłosili tekst ślubowania:

„Ślubuję uroczyście, że jako student Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie będę systematycznie i pilnie zdobywać wiedzę i umiejętności z pożytkiem dla drugiego człowieka oraz siebie samego, postępować zgodnie z prawem, tradycją i dobrymi obyczajami akademickimi, wytrwale dociekać prawdy, głosić ją i swoją postawą dawać jej świadectwo, dbać o dobre imię Uniwersytetu oraz zachowywać postawę godną studenta, członka wspólnoty Kościoła i świadomego obywatela swojej Ojczyzny. Składając ślubowanie, proszę o wstawienie św. Stanisława Biskupa Krakowskiego, św. profesora Jana z Kęt, św. Jadwigę Królową i św. Jana Pawła II. Tak mi dopomóż Bóg”.

Po odśpiewaniu przez chór Psalmodia *Gaudeamus igitur* przewodnicząca samorządu studenckiego Justyna Lusio zwróciła się do studentów, a szczególnie do tych, którzy po raz pierwszy wkroczyli w mury uniwersytetu. Mówiła, jak ważne jest, by właśnie w tak młodym wieku zdać sobie sprawę z tego, że to my wybieramy sobie naszą przyszłość i jak ogromny wpływ już teraz na nią mamy. Przypominając słowa papieża Franciszka z ostatniej pielgrzymki do Polski podczas Świątowych Dni Młodzieży, zachęcała, by zrezygnować z życia kanapowego i założywszy wygodne buty, dziarsko i odważnie ruszyć na drogę studiowania na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie.

Prorektor ks. prof. dr hab. Wojciech Misztal poinformował, że Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda uhonorował odznaczeniami państwowymi zasłużonych pracowników Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Odznaczenia wręczył wojewoda małopolski Józef Pilch.

Za zasługi na rzecz rozwoju nauki Srebrnym Krzyżem Zasługi odznaczona została dr hab. Małgorzata Duda.

Za wzorowe, wyjątkowo sumienne wykonywanie obowiązków wynikających z pracy zawodowej odznaczeni zostali:

- Medalem Złotym za długoletnią służbę
mgr Stanisława Bujakowska,
dr hab. Izabela Dobosz, prof. UPJPII,
ks. prof. dr hab. Jan Daniel Szczurek.
- Medalem Srebrnym za długoletnią służbę:
ks. prof. dr hab. Tadeusz Panuś.
- Medale Komisji Edukacji Narodowej za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania otrzymali:
ks. dr hab. Antoni Świerczek,
dr hab. Krzysztof Gurba.

Następnie wręczone zostały nagrody rektora UPJPII.

Na zakończenie uroczystości zgromadzeni w Filharmonii Krakowskiej wysłuchali wykładu prof. dra hab. Walerego Pisarka *Słowa ważne i najważniejsze*. ■

Przemówienie inauguracyjne rektora UPJPII ks. prof. dra hab. Wojciecha Zyzaka

Ekscelencje, Magnificencje,
Szanowni Państwo,

To dla mnie wielki zaszczyt po raz kolejny móc dokonać otwarcia nowego roku akademickiego na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie.

Dziękuję za przybycie wszystkim znamienitym gościom. [...] Bardzo serdecznie witam całą społeczność naszego uniwersytetu, Senat, byłych rektorów, szczególnie ks. prof. Jana Macieja Dyducha, wszystkich wykładowców, pracowników, doktorantów i studentów. Cieszę się obecnością emerytowanych pracowników uniwersytetu i wszystkich niewymienionych z imienia gości.

Gaude mater Polonia, prole fecunda nobili. Raduj się, Matko Polsko, w sławne potomstwo płodna.

Z radością rozpoczynamy nowy rok akademicki na miesiąc przed zamknięciem nadzwyczajnego jubileuszowego Roku Miłosierdzia. Jako społeczność Uniwersytetu Papieskiego oddajemy się

pod opiekę naszych świętych patronów. Przede wszystkim św. Jana Pawła II, który dał Kościołowi encyklikę o Bożym miłosierdziu, kanonizował siostrę Faustynę i sam swoim życiem pokazywał, że miłosierdzie nie jest tylko odruchem litości, ale „opiera się na wspólnym przeżyciu tego dobra, którym jest człowiek, na wspólnym doświadczeniu godności, która jest jemu właściwa” (*Dives in misericordia*, 6). Rozpoczynamy uroczyste rok nauki w dniu poświęconym profesorowi teologii, św. Janowi Kantemu. Opowieści o tym, jak cudownie pomógł służącej posklejać rozbitą dzban mleka i jak powrócił do niego kosz jabłek, ofiarowany wcześniej ubogim sąsiadom, świadczą, że od wieków stawiany był za wzór miłosierdzia. Wspierał zwłaszcza ubogich studentów. Powierzamy nasze przyszłe wysiłki także św. Królowej Jadwidze, fundatorce Wydziału Teologicznego Akademii Krakowskiej, która również jest przykładem miłosierdzia, skoro po naprawie-

niu przez króla Jagiełłę niesprawiedliwości uczynionych poddanym spytała: „A kto im lży powróci?”. Od zeszłorocznej inauguracji przybyło nam błogosławionych patronów, na których pomoc możemy liczyć. 5 grudnia zostali beatyfikowani dwaj męczennicy – franciszkanie Zbigniew Strzałkowski i Michał Tomaszek, pierwsi studenci Papieskiej Akademii Teologicznej, dziś uniwersytetu, wyniesieni na ołtarze. Natomiast 11 września w Karagandzie miała miejsce uroczysta beatyfikacja ks. Władysława Bukowińskiego, apostoła Kazachstanu, absolwenta Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, którego kontynuacją jest nasza uczelnia. Również ci błogosławieni są dla nas wzorem miłosierdzia, wzorem służby Bogu i człowiekowi w dążeniu do prawdy.

*

Gaudeamus igitur, iuvenes dum sumus!
Radujmy się więc, dopókiśmy młodzi. ►

Cieszymy się głównie młodością naszych studentów i doktorantów, których przyjęliśmy o 10 proc. więcej niż w roku ubiegłym. Radujemy się także sukcesami naszych studentów, doktorantów, nauczycieli akademickich i pracowników administracyjnych. Rozpoczynając nowy rok akademicki, warto wspomnieć o najważniejszych osiągnięciach uczelni w minionym roku. Z nową ofertą dydaktyczną ruszył Wydział Teologiczny. W Instytucie Teologii Fundamentalnej, Ekumenii i Dialogu można od lutego studiować relacje chrześcijańsko-żydowskie w ramach studiów podyplomowych. Wydział może też poszczycić się cennym efektem projektu badawczego, jakim jest *Encyklopedia ekumenizmu w Polsce (1964–2014)*. Jest to pierwsza tego rodzaju publikacja powstała w środowisku polskim. Ogromnie cieszy fakt, że tak ważna pozycja ukazała się dzięki Wydawnictwu Naukowemu naszej uczelni, które w minionym roku wydało 47 tytułów nowych książek i numerów czasopism. Wydział Teologiczny Sekcja w Tarnowie organizował konferencje naukowe poświęcone życiu konsekrowanemu, muzyce liturgicznej oraz tajemnicy miłosierdzia Bożego.

Z radością wspominamy uroczysty moment, gdy nasza uczelnia nadała ks. prof. Michałowi Hellerowi z Wydziału Filozoficznego godność doktora *honoris causa*. Dziękuję wszystkim, którzy się do tego przyczynili, zwłaszcza byłemu dziekanowi, ks. prof. Januszowi Mączce. Witam ks. prof. Jarosława Jagiełłę, nowego dziekana wydziału, który w tym roku obchodzi 40-lecie istnienia. Gratuluję też ks. prof. Władysławowi Zuziakowi, który został wybrany wiceprzewodniczącym Europejskiej Federacji Uniwersytetów Katolickich na kolejną kadencję.

Mam zaszczyt powitać także nowego dziekana Wydziału Historii i Dziedzictwa Kulturowego – ks. prof. dr. hab. Jacka Urbana. Dziękuję za minioną kadencję ks. prof. Janowi Szczepaniakowi. Również wydział Historii wchodzi w rok akademicki z nową propozycją, gdyż przy Międzyuczelnianym Instytucie Muzyki Kościelnej utworzono podyplomowe studia z monodii liturgicznej. Pragnę wspomnieć, że Instytut przygotował oprawę muzyczną Świątowych Dni Młodzieży. Gratuluję wykładowcom

Wydziału odpowiedzialnych funkcji: ks. prof. dr. hab. Józefowi Mareckiemu, którego w tym roku Sejm Rzeczypospolitej powołał na stanowisko członka Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej. Ksiądz profesor został też powołany do Rady Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, a także do Zespołu do Spraw Nagród Prezesa Rady Ministrów. Pani dr. Lucyna Rotter została powołana do Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Wydział Prawa Kanonicznego uruchomił od nowego roku akademickiego jednolite studia magisterskie. Wśród wielu osiągnięć wydziału na szczególną uwagę zasługuje przygotowanie pod redakcją o. dr. hab. Piotra Skoniecznego komentarza do nowego procesu małżeńskiego. Pragnę również wyrazić radość, że ks. dr. hab. Piotr Majer oraz ks. prof. dr. hab. Tomasz Rozkrut zostali powołani na kolejną kadencję na konsultorów Rady Prawnej Konferencji Episkopatu Polski; ponadto ks. prof. Tomasz Rozkrut został powołany przez ministra Nauki

i Szkolnictwa Wyższego jako ekspert do Zespołu do spraw Nagród.

Drodzy Państwo. W tym miejscu pragnę jeszcze raz podziękować wszystkim, którzy włączyli się w przygotowanie Świątowych Dni Młodzieży. Wspomnę tylko, że muzykę opracowywał zespół naszych profesorów i sprawowali oni pieczę nad liturgią. Wielu studentów, szczególnie studiujących w Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej na Wydziale Nauk Społecznych, sprawiło, że atmosfera Świątowych Dni Młodzieży przenosiła się nie tylko na strony internetowe JP2TV, ale i na antenę TVP3 Kraków, z którą współpracowali. Bardzo się cieszę, że Wydziałowi Nauk Społecznych udało się uzyskać prawa do nadawania stopnia doktora z nauk o rodzinie, czynione są także starania o prawo doktoryzowania z nauk o mediach.

Rozwijają się w sposób znaczący Uniwersytet Trzeciego Wieku. W roku akademickim 2016/2017 będzie tam stu-

diować 676 osób. Gratuluję publikacji na pięciolecie UTW. Dla Centrum Naukowo-Badawczego i Współpracy Międzynarodowej był to rok intensywnych starań o granty na prowadzenie badań naukowych. O sukcesie możemy mówić w przypadku 23 proc. złożonych wniosków. Aplikując w wielu konkursach, muszę wspomnieć o Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Małopolskiego, w ramach którego uzyskano grant na projekt *Sakralne Dziedzictwo Małopolski* na kwotę ponad 4 mln złotych. W minionym roku na 6 wydziałach prowadzonych było 155 zadań badawczych, których efekty upowszechniane były podczas konferencji naukowych i w licznych publikacjach.

Był to dla Centrum zarazem ósmym rokiem uczestniczenia w programie Erasmus+.

Dziękuję za zaangażowanie pracowników Działu Nauczania, który czuwa nad realizacją wymagań stawianych przez znowelizowaną ustawę Prawo

o szkolnictwie wyższym oraz nad wdrażaniem krajowych ram kwalifikacji dla szkolnictwa wyższego, ze szczególną dbałością o jakość kształcenia w naszej uczelni.

Podziękowania kieruję do pracowników Biblioteki za postępy w tworzeniu Biblioteki Cyfrowej, za wielokierunkowy rozwój, organizowane sympozja i wystawy popularyzujące wśród młodych ludzi dzieło i postać św. Jana Pawła II. Podobnie dziękuję i gratuluję Ośrodkowi Badań nad Myślą Jana Pawła II, który rozpoczyna właśnie 10. rok działalności.

Dziękuję chórowi Psalmodia, że pięknym śpiewem również i oni dopisują się do kart historii naszego uniwersytetu. Wśród tegorocznych dokonań pozwolę sobie wymienić występ z Andrzejem Bocellim w trakcie oktawy Bożego Ciała. Zespół przygotowuje się do nagrania kolejnych płyt, konkursów oraz do Kongresu Pueri Cantores w Rio de Janeiro 2017.

*

Post iucundam iuventutem, post molestam senectutem, nos habebit humus. Po przyjemnej młodości, po kłopotliwej starości posiedzie nas ziemia.

Pamiętamy o tych, którzy nas wyprzedzili w drodze do Nieba. Odeszli od nas: Wielki Kanclerz kard. Franciszek Macharski, ubiegłoroczny laureat tytułu doktora *honoris causa* UPJPII – Elie Wiesel, ks. prof. Jerzy Chmiel – dziekan Wydziału Teologicznego, prorektor Papieskiej Akademii Teologicznej, ks. prof. Andrzej Baczyński – prodziekan Wydziału Nauk Społecznych, Marian Machura – wybitny muzyk kościelny, przyjaciel naszego uniwersytetu... i nasi bliscy. Dziękujemy dobremu Bogu za ich posługę i polecamy ich miłosierdziu Bożemu.

*

Vivat Academia, vivant professores! semper sint in flore! Niechaj żyje Akademia, niech żyją profesorowie, niechaj kwitną zawsze!

Rozpoczynający się rok akademicki jest wyzwaniem dla nas wszystkich. Przed nami nowy, pro jakościowy algorytm dotacji ministerialnej. W 2017 roku czeka nas ocena parametryczna wydziałów, która nie tylko jest miernikiem pracy naukowej wykładowców, ale od niej zależy również stan finansów uczelni. Dlatego apeluję o wzmożone wysiłki w kolejnych latach na rzecz pozyskiwania grantów i publikowania w wysoko punktowanych czasopismach naukowych. Renoma naszej uczelni zależy również od dobrych studentów i kandydatów na studia. Sumienna praca dydaktyczna oparta na solidnych badaniach naukowych gwarantuje zadowolonych absolwentów, którzy są najlepszą promocją uczelni.

Dziś po raz kolejny zabrzmi *Gaudeamus igitur*, inaugurując nowy rok akademicki naszej *Almae Matris*. Najlepszym pracownikom i absolwentom wręczymy nagrody, a studentom rozpoczynającym akademicką przygodę – indeksy. Z ufnością, prosząc o Boże błogosławieństwo, wkracamy w nowy rok akademicki, który uważam za otwarty.

Quod bonum, felix, faustum, fortunatumque sit. ■

Nagrody Rektora dla pracowników, wykładowców i studentów Uniwersytetu

Nagrodę Rektora za osiągnięcia w pracy naukowo-dydaktycznej i organizacyjnej w minionym roku akademickim otrzymali:

- **z Wydziału Filozoficznego**
ks. dr hab. Janusz Mączka SDB, prof. UPJPII
s. dr hab. Teresa Obolevich, prof. UPJPII
dr Jakub Synowicz
- **z Wydziału Historii i Dziedzictwa Kulturowego**
ks. prof. dr hab. Jan Szczepaniak
dr hab. Kazimierz Kuczman, prof. UPJPII
- **z Wydziału Nauk Społecznych**
dr hab. Małgorzata Duda, prof. UPJPII
ks. dr hab. Piotr Kroczek, prof. UPJPII
dr Monika Borowska
dr Paulina Guzik
- **z Wydziału Prawa Kanonicznego**
ks. dr Andrzej Sosnowski CR
- **z Wydziału Teologicznego**
ks. prof. dr hab. Kazimierz Panuś
ks. dr hab. Marek Gilski
ks. dr hab. Stanisław Wronka

- **z Wydziału Teologicznego Sekcja w Tarnowie**
ks. dr hab. Janusz Królikowski, prof. UPJPII
ks. dr hab. Piotr Łabuda
- **z Międzywydziałowego Studium Języków Obcych**
mgr Bogusława Frontczak

Nagrodą Rektora dla pracowników administracji i biblioteki wyróżnieni zostali:

Tadeusz Biliński
mgr Barbara Chmielek
mgr Stanisław Chudzio
s. mgr Edyta Czerwińska
mgr lic. Justyna Kastelik
Marian Kowalski
mgr Dorota Lazarowicz
mgr Lidia Lis
Jolanta Machnik
mgr Magdalena Nagieć
mgr Katarzyna Romanek
mgr Małgorzata Sroka
mgr Elżbieta Szklarczyk
dr Katarzyna Tworek
mgr Małgorzata Wojewoda
mgr Sylwia Wojtowicz-Borowiec
mgr Władysława Wędzicha

Nagroda Rektora za najlepszą pracę dyplomową:

Prace doktorskie

- **Wydział Filozoficzny**

ks. dr Adam Kłós

temat: *W stronę holistycznej koncepcji istoty żywej. Zastosowanie instrumentarium pojęciowego Charlesa Sandersa Peirce'a do wyjaśnienia trudności związanych z biologicznymi definicjami organizmu*

promotor: ks. prof. dr hab. Stanisław Wszolek

- **Wydział Historii i Dziedzictwa Kulturowego**

ks. dr Piotr Tylec

temat: *Władze komunistyczne wobec Kościoła katolickiego w dekanacie Janów Lubelski w latach 1944–1981*

promotor: ks. prof. dr hab. Bogdan Stanaszek

- **Wydział Teologiczny**

dr Renata Chrzanowska

temat: „Teatr” w służbie katechizacji

promotor: ks. prof. dr hab. Tadeusz Panuś

Prace licencjackie (licencjat kościelny)

- **Wydział Prawa Kanonicznego**

mgr lic. Karolina Mazur

temat: *Zadania i funkcje adwokata w prawie kanonicznym i prawie polskim (Studium prawnoporównawcze)*

promotor: ks. prof. dr hab. Tomasz Rozkrut

Prace magisterskie

- **Wydział Filozoficzny**

mgr Karol Petryszak

temat: *Ogród Eden na wschodzie – czyli materializm dialektyczny w „Drugiej płci” autorstwa Simone de Beauvoir*

promotor: ks. dr hab. Dariusz Oko

- **Wydział Historii i Dziedzictwa Kulturowego**

Instytut Historii

mgr Adrian Cieślak

temat: *Inwentarz archiwum parafii pw. Matki Bożej Szkaplerznej w Dobrej*

promotor: ks. prof. dr hab. Józef Marecki

Instytut Historii Sztuki i Kultury

mgr Ewelina Żurek

temat: *Karol Frycz i kościół św. Jakuba w Sandomierzu. Styl Młodej Polski we wnętrzu sakralnym*

promotor: dr hab. Małgorzata Biernacka, prof. UPJPII

Międzyuczelniany Instytut Muzyki Kościelnej

s. mgr Magdalena Putyra

temat: *Edukacja muzyczna w Europie i Polsce od XVII wieku do czasów współczesnych z wybranymi aspektami nauczania muzyki w szkole*

PP. Prezentek w Krakowie

promotor: ks. dr hab. Robert Tyrała, prof. UPJPII

- **Wydział Nauk Społecznych**

Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej

mgr Dominika Baraniec

temat: *Informacja radiowa jako filar radia komercyjnego. Studium analityczne formatu informacyjnego radia RMF FM*

promotor: ks. dr hab. Michał Drożdż, prof. UPJPII

Instytut Nauk o Rodzinie

mgr Dagmara Batko

temat: *Poglądy na temat aborcji i eutanazji wśród studentów uczelni krakowskich*

promotor: ks. dr hab. Andrzej Muszala, prof. UPJPII

- **Wydział Teologiczny**

ks. mgr Wojciech Baran

temat: *Pneumatologia Hansa Ursa von Balthasara na podstawie jego dzieła „Duch Prawdy”*

promotor: ks. prof. dr hab. Jan Daniel Szczurek

mgr Magdalena Dudek

temat: *Próba teologicznej interpretacji „Silmarillionu” J.R.R. Tolkiena. Literatura fantastyki a teologia*

promotor: ks. prof. dr hab. Łukasz Kamykowski

- **Wydział Teologiczny Sekcja w Tarnowie**

mgr Aldona Czerwiec

temat: *Kobieta w małżeństwie i rodzinie na podstawie dokumentu Konferencji Episkopatu Polski*

„Służyć prawdzie o małżeństwie i rodzinie”

promotor: ks. prof. dr hab. Józef Stala

ks. mgr Piotr Świerczek

temat: *Resentyment a przebaczenie. Fryderyk Nietzsche wobec chrześcijaństwa*

promotor: ks. prof. dr hab. Stanisław Wszolek

Prace licencjackie (licencjat zawodowy)

- **Wydział Filozoficzny**

Klaudia Miśkiewicz

temat: *Koncepcja przyjaźni w personalistycznej antropologii Karola Wojtyły*

promotor: ks. dr hab. Grzegorz Hołub, prof. UPJPII

- **Wydział Historii i Dziedzictwa Kulturowego**

Instytut Historii

Kamil Książek

temat: *Konfederacja Polski Niepodległej wobec transformacji w Polsce 1988–1993*

promotor: dr Sławomir Cebula

Instytut Historii Sztuki i Kultury

Dominika Cora

temat: *„Wenecki kupiec” (1768 r.) Williama Pethera ze zbiorów Victoria & Albert Museum w Londynie.*

Przyczynek do dziejów grafiki reprodukcyjnej w XVIII-wiecznej Anglii
promotor: dr hab. Ryszard Szmydki, prof. UPJPII

Międzyuczelniany Instytut Muzyki Kościelnej

Damian Sowa
temat: *Wybrane utwory organowe inspirowane pieśniami do Najświętszej Maryji Panny w twórczości polskich kompozytorów XX i XXI wieku*
promotor: prof. dr hab. Wiesław Delimat

• Wydział Nauk Społecznych

Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej

Żaneta Wełna
temat: *Wizerunek polityka. Władimir Władimirowicz Putin w polskich tygodnikach opinii w latach 2010–2014*
promotor: ks. dr Dariusz Raś

Instytut Nauk o Rodzinie

Agnieszka Kuśta
temat: *Zagadnienie współżycia seksualnego w świadomości młodzieży*
promotor: ks. dr Bolesław Karcz

Instytut Pracy Socjalnej

Stanisław Gurawski
temat: *Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – analiza SWOT*
promotor: o. dr hab. Jan Mazur OSPPE, prof. UPJPII

Nowy rok akademicki 2016/2017 to zmiany na stanowiskach władz wydziałów. 20 czerwca 2016 roku Senat UPJPII podjął decyzje w sprawach personalnych:

- ks. dr hab. Jarosław Jagiełło został nowym dziekanem Wydziału Filozoficznego,
- ks. prof. dr hab. Jacek Urban został nowym dziekanem Wydziału Historii i Dziedzictwa Kulturowego.

Nowi prodziekani:

- ks. dr Grzegorz Godawa (WNS),
- dr hab. Krzysztof Gurba (WNS),
- ks. dr hab. Robert Tyrała (WHiDK),
- dr Tomasz Graff (WHiDK).

Senat UPJPII zatwierdził wybór nowych dyrektorów instytutów na Wydziale Historii i Dziedzictwa Kulturowego:

- ks. dr hab. Andrzeja Bruzdzińskiego, prof. UPJPII na dyrektora Instytutu Historii,
- ks. dr hab. Dariusza Tabora CR, prof. UPJPII na dyrektora Instytutu Historii Sztuki i Kultury,
- dr hab. Witolda Zalewskiego na dyrektora Międzyuczelnianego Instytutu Muzyki Kościelnej.

Senat zatwierdził też wybór:

- ks. dr hab. Michała Drożdża, prof. UPJPII na dyrektora Akademickiego Centrum Medialnego,
- dr hab. Krzysztofa Gurby na dyrektora Edukacyjnego Laboratorium Mediów Społecznościowych.

Nowi dziekani i ich plany

Ks. prof. dr hab. Jacek Urban (dziekan WHiDK)

Odpowiedź na pytanie: „W jakiej kondycji znajduje się Wydział Historii i Dziedzictwa Kulturowego naszego uniwersytetu?” jest krótka – w dobrej. W dobrej, choć czasy są trudne (zasadniczo nie ma łatwych czasów, ale akurat dla tych, w których teraz żyjemy, epitet „trudne” jest obiektywny). Zjawisko niżu demograficznego sprawia, że rekrutacja studentów nie wyczerpuje limitu miejsc. Z kolei uczestnictwo w tzw. systemie bolońskim prowadzi do tego, że część studentów kończy edukację na macierzystej uczelni po trzech latach, a więc po licencjacie. To tylko dwa problemy. Jest ich oczywiście więcej. Nie są to kwestie, z którymi boryka się jedynie nasz wydział. Są one źródłem niepokoju praktycznie wszystkich wydziałów humanistycznych (i nie tylko) w Polsce.

I kwestia druga. Jaka jest, jaka powinna być nasza odpowiedź na „wyzwania czasu”? Otóż najpierw utrzymanie dotychczasowej rozbudowanej oferty studiów, a następnie jej rozszerzenie. Chcielibyśmy otworzyć studia na wszystkich kierunkach. Międzyuczelniany Instytut Muzyki Kościelnej otwiera studia podyplomowe. W nadchodzącym roku akademickim chcemy podjąć przygotowania do otwarcia kolejnego nowego kierunku (zostały podjęte wstępne rozmowy), a także do otwarcia studiów II stopnia na jednym z kierunków, które dotąd kończyły się licencjatem. Chcemy podjąć bardziej efektywną współpracę z innymi ośrodkami akademickimi w kraju i za granicą. Chcemy podjąć bardziej intensywne działania promocyjne.

Jako dziekan od kilku zaledwie dni jestem pod wrażeniem gotowości do pomocy wyrażonej przez księdza rektora, profesorów, studentów, pracowników kwestury i sekretariatów, pomocy w towarzystwie Wydziałowi Historii i Dziedzictwa Kulturowego na kolejnym etapie jego dziejów. Patrzymy w przyszłość z nadzieją i wiarą w Bożą opatrzność.

Ks. dr hab. Jarosław Jagiełło (dziekan WF)

Wybrany przez Radę Wydziału Filozoficznego UPJPII i zatwierdzony przez Stolicę Apostolską na urząd dziekana, podejmując odpowiedzialność za Wydział w chwili szczególnej, w roku ważnego jubileuszu. 23 grudnia 1976 roku Kongregacja Wychowania Katolickiego wydała bowiem dekret ustanawiający Papieski Wydział Filozoficzny w Krakowie. 40 lat istnienia wydziału każe mi myśleć o jego tradycji – o tej życiodajnej glebie, bez której drzewo filozoficznej mądrości nie mogłoby się rozwijać. To właśnie wtedy, w latach 70. ubiegłego wieku, zostały zdefiniowane podstawowe kierunki pracy i rozwoju wydziału – one zdecydowały o jego oryginalności na polskiej scenie filozoficznej. Za sprawą tak wybitnych uczonych jak między innymi ks. Kazimierz Kłósak, ks. Marian Jaworski (dzisiejszy kardynał), ks. Tadeusz Ślipko SJ, ks. Tadeusz Wojciechowski, ks. Michał Heller, ks. Józef Tischner, ks. Józef Życiński (późniejszy arcybiskup) zrodził się na wydziale szczególny fenomen pracy badawczo-dydaktycznej. W znakomity sposób odsłoni-

ło się w nim myślenie religijne, które polega na tym, że wiara poszukuje rozumienia, a rozum poszukuje wiary. W takiej przestrzeni myślenia dokonało się – arcyważne dla rozumienia człowieka, świata i Boga – spotkanie nauki i religii. Wraz z moimi współpracownikami i studentami chcę pozostać wierny tej tradycji, która kształtowała i będzie kształtować tożsamość Wydziału Filozoficznego. W tym kontekście wypada przypomnieć, że kto odcina się od tradycji, ten podcina swoje własne korzenie, kwestionuje swoją tożsamość, traci nie tylko światopoglądową orientację, lecz równocześnie naczelną cel swego istnienia. W związku z tym należy odnotować, że naczelnym i niezmiennym celem wydziału jest uprawianie i rozwijanie przezeń „nauk filozoficznych w oparciu o właściwą im metodę i przysługującą im wolność badań naukowych, zarówno dla głębszego zrozumienia prawd podstawowych dla człowieka i jego życia, jak i dla dociekań teologicznych oraz wspierania dialogu ze światem”¹. Wierność twórczej tradycji pozwala mi patrzeć nie tylko na przeszłość wydziału, lecz równocześnie mobilizuje mnie do projektowania jego przyszłości. Obejmują swoje obowiązki w dobie poważnego kryzysu demograficznego, którego skutki są odczuwalne również w jedynym w Polsce uniwersytecie papieskim. Zwrócenie uwagi młodych ludzi na wielką wartość studiów filozoficznych traktuję jako jedno z priorytetowych zadań kierowanego przeze mnie wydziału. Gdy bowiem czytamy życiorysy laureatów nagrody Nobla, to od razu zauważamy, że w znakomitej większości dokonywali oni swoich wielkich odkryć – czy to w horyzoncie nauk empirycznych, czy humanistycznych – na bardzo mocnym funda-

¹ Statut Wydziału Filozofii PAT, pkt 1, [w:] Statut Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, oprac. J. Dyduch, Kraków 1992, s. 94.

mencie filozoficznym. Wszak to właśnie filozofia jest królową nauk, a założenia filozoficzne poniekąd stanowią klucz do lepszego zrozumienia rozmaitych, niezwykle ważnych, wręcz palących tematów np. z dziedziny ekonomii, medycyny, polityki, prawa, socjologii itd. A jak wielką rolę odgrywa filozofia w rozumieniu człowieka, przekonujemy się dopiero wówczas, gdy zderzamy się z fundamentalnymi pytaniami naszego istnienia: Kimże jest człowiek? Skąd przychodzi i dokąd podąża? Jak jest sens ludzkiego cierpienia? Dlaczego istnieje zło? Czy moje życie definitywnie kończy się na tym świecie? i wreszcie: Co mnie czeka po jego zakończeniu? Wydział Filozoficzny UPJPII wprawdzie od początku pielęgnował te pytania, teraz natomiast chcemy pojawić się z nimi z jeszcze większą mocą w przestrzeni życia młodego człowieka – w sieci, na portalach społecznościowych, zwłaszcza w szkołach średnich, łącznie z rozwijaniem internetowych programów badawczych. Wraz ze swoimi współpracownikami diagnozuję klimat życia młodych ludzi jako klimat kryzysu sensu. Sytuacja znaczącego wyrugowania myślenia metafizycznego ze sfery życia codziennego sprawia, że młodzi ludzie w podejmowaniu swoich istotnych decyzji życiowych są pozbawieni niewzruszonych fundamentów, rzec by można – pewników, i dlatego są skazani na trud życia upływającego pod znakiem nieustannej zmienności, przemijalności, tymczasowości, względności wszystkiego, co ich dotyka w życiu zawodowym, uczuciowym, społecznym, politycznym, a nawet religijnym. Między innymi o tym właśnie będziemy z nimi rozmawiać w ramach już dostępnych programów promocji filozofii w szkołach, aby w ten sposób wyjść naprzeciw najgłębszym, niejednokrotnie jeszcze nieuświadomionym potrzebom duchowym młodego pokolenia Polaków. Równocześnie pokażemy im drogę pogłębionych studiów filozoficznych na naszym wydziale. W konwencji misji, którą chcemy podjąć w rozmaitych regionach naszego kraju, widzę również osobiste kontakty dziekana i pracowników wydziału

z przedstawicielami instytucji oświatowych oraz regularne listy dziekańskie, dzięki którym młodzież i jej wychowawcy będą mogli śledzić życie naukowo-studenckie na naszym wydziale. Z jednej strony jestem w pełni świadom wysokiego potencjału naukowego i wielkiej pomysłowości pracowników wydziału. Z drugiej zaś strony jestem świadkiem prawdziwej życzliwości i przychylności profesorów wobec studentów i doktorantów. Ta okoliczność sprawia, że jako wydział będziemy bardzo intensywnie promować naszych uczniów, zwłaszcza tych najbardziej pracowitych i zdolnych – już nie tylko w ramach sprawdzonego programu międzynarodowej wymiany studenckiej. Chodzi mianowicie o coś jeszcze: aby bez przeszkód mogli publikować efekty swoich prac badawczych w prestiżowych czasopismach specjalistycznych i wygłaszać podczas ważnych międzynarodowych konferencji naukowych. Ta promocja będzie obejmować nie tylko pomoc w wymiarze intelektualnym, lecz także i w niezbędnym wymiarze materialnym. Chodzi o to, aby wydział mógł skutecznie przygotować godnych następców obecnych wykładowców. Należy na to patrzeć jak na zobowiązanie, które wynika z zaszczytnego wyróżnienia Kuźnia Kadr, którym od niedawna cieszy się UPJPII. Znanie nie tylko w Krakowie, ale i w Polsce Seminarium Wydziałowe otrzyma już wkrótce „nową twarz”. Będzie ono służyć nie tylko promocji naszych doktorantów i dalszemu zacieśnieniu współpracy naukowej między naszym wydziałem i innymi wydziałami oraz instytucjami filozoficznymi, lecz przede wszystkim będzie ono stanowić platformę więzi między współczesnym myśleniem filozoficznym a tematycznym klimatem wielkich debat filozoficznych jakże twórczego średniowiecza. Dotychczasowe Warsztaty Filozoficzne i konkursy wiedzy filozoficznej dla młodzieży szkolnej będą kontynuowane. Wraz ze swoimi współpracownikami już podjąłem starania o umiędzynarodowienie naszego wydziału. Jest to niezwykle ambitne zadanie. Należy mieć nadzieję, że od agend rządowych otrzymamy należne środki finansowe, o które już aplikowaliśmy i w dalszym ciągu będziemy się ubiegać, aby ten ważny cel zrealizować w najbliższych latach. Wiem o tym, że mój wydział jest w stanie zaproponować obcokrajowcom taką ofertę badawczo-dydaktyczną, która będzie dla nich w pełni satysfakcjonująca, twórcza, pożyteczna dla ich dalszego życia. Biorąc pod uwagę dotychczasowy szeroki zakres wykształcenia filozoficznego na naszym wydziale, chciałbym ponadto – zwyczajem innych wydziałów filozoficznych w Polsce i poza jej granicami – doprowadzić w najbliższym czasie do otwarcia w jego ramach nowego kierunku studiów. Moi współpracownicy dokonali już wstępnego rozeznania w tym temacie i dlatego wkrótce rozpoczną się rozmowy podczas Rady Wydziału, jak również między Wydziałem Filozoficznym i rektorem UPJPII. Wreszcie: moim życzeniem na dalszą przyszłość, a nie jestem w tym życzeniu odosobniony, jest stworzenie na bazie dotychczasowych katedr czterech ważnych instytutów naukowych: Instytutu Pytań Granicznych, w którym podejmowane byłyby bardzo specjalistyczne badania z pogranicza filozofii, teologii i nauk przyrodniczych, Instytutu Psychologii, Instytutu Filozofii Człowieka, prowadzącego specjalistyczne badania również w zakresie antropologicznych podstaw menagementu i etyki zarządzania oraz Instytutu Filozofii Społecznej i Filozofii Polityki. Ale to jest

dopiero przyszłość, wielkie marzenie i inna bajka. Moim znakomitym współpracownikiem, profesorem, adiunktem i asystentem życzę wyężonej pracy naukowo-dydaktycznej, napisania licznych artykułów dla czasopism specjalistycznych, opublikowania ciekawych książek filozoficznych i wygłoszenia wielu niezwykle interesujących wykładów. Pracownikom administracji wydziału życzę cierpliwości i ducha zrozumienia

zarówno dla wykładowców, jak i studentów. Studentom zaś i doktorantom życzę, aby zawsze byli wolni, to znaczy aby na Wydziale Filozoficznym „czuli się sobą u siebie”. Rektorowi UPJPII – dobremu człowiekowi życzę z kolei, aby miał dużo radości i satysfakcji z pracy wydziału. Bez wyjątku wszystkim życzę zdrowia i wszelkiej pomyślności. Niech Bóg nam błogosławi w nowym roku akademickim. ■

XI Dni Jana Pawła II

tekst: Marta Mastyló

zdjęcia: Maciej Gradowski

Miłosierdzie było tematem tegorocznych XI Dni Jana Pawła II, które odbywały się w Krakowie w dniach 7–9 listopada. Idea przyświecająca temu wydarzeniu to upamiętnienie postaci św. Jana Pawła II i popularyzacja jego dziedzictwa intelektualnego i duchowego w społeczności akademickiej Krakowa i całej Małopolski. To temat niezwykle ważny dla Kościoła, szczególnie w Nadzwyczajnym Roku Miłosierdzia.

Głównym wydarzeniem Dni, podobnie jak w poprzednich latach, była konferencja, która w Auli Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego zgromadziła wybitnych badaczy i znaczących ludzi Kościoła – teologów, filozofów, przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych. Abp Rino Fisichella, przewodniczący Papieskiej Rady ds. Nowej Ewangelizacji, mówiąc o różnych obliczach miłosierdzia, skupił się głównie na liturgii

eucharystycznej, podczas której wierni oddają się kontemplacji miłosierdzia Bożego. Zwracając uwagę, że czas liturgiczny jest w pełni czasem miłosierdzia, przywołał słowa Jana Pawła II z encykliki *Dives in misericordia*: „Eucharystia bowiem przybliża nas do tej miłości, która jest potężniejsza niż śmierć... Sam obrzęd eucharystyczny, sprawowany na pamiątkę Tego, który w swym mesjańskim posłannictwie objawił nam swego Ojca przez słowo i krzyż, świadczy o tej niewyczerpalnej miłości, mocą której pragnie On stale łączyć się z nami i jednoczyć, wychodząc na spotkanie wszystkich ludzkich serc. Droge zaś do tego spotkania i zjednoczenia toruje każdemu – nawet wówczas, gdy ciąży na nim wielkie winy – sakrament pokuty i pojednania. W sakramencie tym każdy człowiek może w sposób szczególny doświadczyć miłosierdzia, czyli tej miłości, któ-

ra jest potężniejsza niż grzech”. Kolejne oblicze miłosierdzia, o którym mówił abp Fischella, to takie, które wyraża się w życiu wierzących: „Dla każdego z nas jest zawsze aktualna pokusa, aby zamknąć się w nas samych, stać się obojętnym oraz zbyt zmęczonym, a jednak wiemy, że miłosierdzie działa jako „niepokój serca”, o którym wspominał już św. Augustyn. Serce nie zostaje spokojne dotąd, dokąd nie stanie się narzędziem miłosierdzia”. Arcybiskup przywołał słowa papieża Franciszka, które są ciągłą prowokacją dla naszego życia i wiary: „W naszych parafiach, w naszych wspólnotach, w stowarzyszeniach, w ruchach, gdziekolwiek są chrześcijanie, każdy powinien tam znaleźć oazę miłosierdzia” (*Misericordiae vultus*). „Zaopiekowanie się bratem – to jest pierwsze uderzenie miłosierdzia [...] nie przejść obojętnie obok osoby, ale dostrzec jej potrzeby, rozpocząć rozmowę, popatrzeć w oczy, dotknąć, podzielić się, pomóc jej się podnieść... To wszystko są etapy, które pozwalają praktykować miłosierdzie. Miłosierdzie jest zatem codziennym życiem każdego wierzącego, który pragnie stać się uczniem Pana. To życie wyraża się w uwadze, w bliskości, w solidarności, w dzieleniu się, w pociesze i w przebaczeniu”. Zwrócił uwagę na wyzwania, jakie stoją przed Kościołem po zakończeniu Nadzwyczajnego Roku Miłosierdzia, bo czas miłosierdzia się nie zamyka wraz z końcem Jubileuszu, ale jest zadaniem na przyszłość Kościoła w świecie. „Po 20 listopada nasze spojrzenie musi być zdolne do patrzenia na miłosierdzie jako na uprzywilejowane miejsce, w którym można doświadczyć wiary, która się ożywia, nadziei, która się wzmacnia, oraz miłości, która się nie męczy”.

Z kolei referat prof. Kazimierza Korusa przyniósł odpowiedź na pytanie, kiedy w europejskiej cywilizacji pojawiło się pojęcie „miłosierdzie” – okazuje się, że u jej zarania, czyli 2800 lat temu w kulturze greckiej. „To autor *Iliady* rozumiał je jako gotowość do proszenia o przebaczenie i przebaczenia. Jego zdaniem miłosiernym może być tylko człowiek wolny i sprawiedliwy, który ceni swoją godność i godność drugiego człowieka; jak król Agamemnon, który uznał swój błąd i znacznie młodszego od siebie Achillesa poprosił o przebaczenie, ofiarowując mu wyrównanie straty obfitymi darami, a krzywdy obietnicą ręki jednej ze swych córek i traktowaniem go jak syna. Achilles «okazał duszę łaskawą» i przeproszenie przyjął. Tak przecież postępują bogowie, których cześć i sława jest o wiele większa niż ludzi. Obrażeni natychmiast przebaczą, jeżeli tylko ich się przeprosi odpowiednimi ofiarami.”

Prof. Korus wskazał również na drugi aspekt miłosierdzia, odwołujący się do godności jednostki. „Grecy pytali: a co ma zrobić wolny, sprawiedliwy człowiek, który dokona czynu przynoszącego mu hańbę w jego własnych oczach? I nie znaleźli innej odpowiedzi jak tylko tę: musi popełnić samobójstwo. Przykładem jest tu Ajas, którego tragedię przedstawił Sofokles. Dopiero chrześcijaństwo, ukazując doskonałą miłość jedynego Boga, w pięknej metaforze przedstawia Jego miłosierdzie jako ocean, którego nie mogą zasypać ogromne głązy nikczemnych postępów ludzkich, co doskonałą intuicją wiedziony ukazał H. Sienkiewicz, kreując postać Chilona Chilonidesa”.

O Janie Pawle II jako papieżu Bożego miłosierdzia mówił ks. Andrzej Witko: „Od samego początku swego pontyfikatu Jan Paweł II wielokrotnie przypominał całemu Kościołowi prawdę o Bożym miłosierdziu. Szczególnie doniosłym wyrazem tego przepowiadania pozostaje encyklika *Dives in misericordia*, ogłoszona w listopadzie 1980 roku. Była ona równocześnie świadectwem przeżywania przez papieża tej tajemnicy od wczesnej młodości. Już w czasie drugiej wojny światowej, pracując w pobliskim Solvayu, Karol Wojtyła często przychodził do łagiewnickiej kaplicy, by adorować Najświętszy Sakrament i modlić się przed obrazem *Jezu, ufam Tobie*, czerpiąc siłę i nadzieję do przetrwania ciemnej nocy okupacji. Później wielokrotnie, jako kapłan, biskup i kardynał, przybywał do Łagiewnik. Z jego inicjatywy przeprowadzono w latach 1965–1967 proces informacyjny siostry Faustyny Kowalskiej, co było pierwszym etapem na drodze do jej wyniesienia na ołtarze, czego dokonał osobiście, beatyfikując ją w kwietniu 1993 roku. Kanonizacja apostołki Bożego Miłosierdzia, celebrowana jako pierwsza w roku 2000 Wielkiego Jubileuszu Chrześcijaństwa, z woli ojca świętego odbyła się w pierwszą niedzielę po Wielkanocy, w ów dzień, który papież, zgodnie z życzeniem Zbawiciela przekazanym św. Faustynie, ustanowił Świętem Bożego Miłosierdzia w Kościele powszechnym. Dwa lata później podczas swej ostatniej pielgrzymki apostolskiej do Polski dokonał aktu zawierzenia całego świata Bożemu miłosierdziu. W liturgiczne Święto Miłosierdzia, po celebracji mszy świętej wigilijnej – 2 kwietnia 2005 roku – Jan Paweł II zobaczył oblicze miłosiernego Boga, które kontemplował przez całe życie. Papież Polak był ową przepowiedzianą przez św. Faustynę „iskrą Bożego Miłosierdzia”, dzięki której w całym świecie zapłonął płomień miłosierdzia. To jego zasługą było rozpowszechnienie kultu Bożego miłosierdzia w całym Kościele, na solidnych fundamentach teologicznych. Nic więc dziwnego, iż postrzegany jest w całym świecie jako papież Bożego miłosierdzia. Wiedzieli o tym jego następcy na Stolicy Piotrowej, którzy dokonali uroczystej beatyfikacji i kanonizacji Jana Pawła II w Święto Bożego Miłosierdzia”.

Temat roli środków przekazu w służbie miłosierdzia na kanwie nauczania Jana Pawła II poruszył podczas sesji ks. dr hab. Robert Nęcek, kierownik Katedry Edukacji Medialnej UPJPII. Przywołał słowa Jana Pawła II, dotyczące dziennikarskiego etosu służby: „Niewiele zawodów wymaga równie dużej energii, poświęcenia, całkowitego oddania i odpowiedzialności, ale jednocześnie mało jest zawodów, które posiadają tak silny wpływ na losy ludzkości”. Papież, zwracając uwagę na etos dziennikarski, podkreślał konieczność zachowania niez-

leżności od wszelkich nacisków. W tym kontekście przestrzegali świat medialny przed flirtowaniem ze światem polityki...” – mówił ks. Robert Nęcek. Przestrzegali, że w zachłyśnięciu się rewolucją technologiczną w przekazywaniu informacji ztraca się świadomość tego, do czego media mają służyć i jakie treści przekazywać. „Tymczasem środki społecznego przekazu nabrały takiego znaczenia, że są dla wielu głównym narzędziem kierującym i inspirującym postawy indywidualne, rodzinne, społeczne” – ponownie przypomniał słowa Jana Pawła II, tym razem z listu apostołskiego do odpowiedzialnych za środki społecznego przekazu.

O zarządzaniu dobrami kościelnymi, a ściślej dzieleniu tych dóbr względem ubogich, mówił bp Grzegorz Ryś w swoim referacie pod dość prowokującym tytułem *Skandal miłosierdzia*. Podzielił się refleksją wynikającą z analizy historycznych tekstów – wychodząc od korespondencji Grzegorza Wielkiego z Augustynem z Canterbury, znanej z przekazu Bedy Czcigodnego (*Historia ecclesiastica gentis Anglorum*), w której papież zawarł zasady zarządzania kościelnym majątkiem, m.in. poruszył kwestię właściwego podziału ofiar składanych przez wiernych (jedna czwarta powinna być przeznaczona dla ubogich). Książę biskup przytoczył tekst Bernarda z Clairvaux przeznaczony do biskupów (ok. 1127), rozpoczynający się słowami: „...krzyż nadzy, krzyż głodni, płaczą i mówią: Powiedzcie, arcykapłani, co robi złoto na wędzidlach waszych koni?...”. Zachęcał do próby odnalezienia proporcji w dziele ewangelizacji, a więc także w zarządzaniu używanymi dla niej dobrami. Zadał pytanie, czy historyczne zasady muszą być traktowane jedynie jako relikty? Skończył swój wywód słowami: „Szukając odpowiedzi, spotkamy się w którymś

momencie z marzeniem papieża Franciszka: «pragnę Kościoła ubogiego dla ubogich»” (*Evangelii gaudium* 198).

Dni Jana Pawła II, będące wspólnym dziełem małopolskich szkół wyższych, to m.in. konferencja naukowa *W społeczno-medialnej sieci. Media: przestrzeń i narzędzie miłosierdzia*, która odbyła się w auli Biblioteki Głównej UPJPII, a którą zorganizował Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UPJPII. To też dwudniowa sesja naukowa przygotowana przez Akademię Muzyczną w Krakowie, podczas której mówiono o *Muzyce wobec poezji i nauczania Karola Wojtyły*, gdyż – jak wspomniała podczas konferencji prasowej w kurii metropolitalnej prof. Teresa Malecka – do niedawna wielu nie zdawało sobie sprawy z tego, jak wiele ważnych słów na temat muzyki Jan Paweł II nam zostawił. Mnóstwo dzieł muzycznych powstało też z inspiracji osobą Jana Pawła II. By o muzyce nie mówić tylko słowami, Chór i Orkiestra Kameralna Akademii Muzycznej pod dyrekcją Stanisława Krawczyńskiego zaprosili do wysłuchania koncertu, który odbył się w bazylisce oo. Jezuitów, a na który złożyły się utwory Vivaldiego, Haendla, Griega. Poprzedziła go sesja naukowa w Akademii Ignatianum *Miłosierdzie – miara wyznaczona złu*. Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna zaprosiła na projekcję zarejestrowanego spektaklu teatralnego: *Prorok miłosierdzia, czyli rzecz o św. S. Faustynie w piętnastu obrazach*.

Ważnym elementem Dni Jana Pawła II jest konkurs literacki, z którym zwykle wiąże się wiele emocji. Na laureatów oprócz satysfakcji czekają wspaniałe nagrody (wyjazd do Ziemi Świętej, wycieczka do Rzymu), jurorów cieszy, że młodych ludzi niezmiennie tak bardzo zajmuje osoba św. Jana Pawła II. I tym razem udało się zaprosić młodych ludzi do wejścia w głąb

nauczania Jana Pawła II. Konkursowe jury z przewodniczącą prof. Zofią Zarębianką (UJ) postanowiło przyznać pierwsze miejsce Klaudii Miśkowicz, studentce filozofii UPJPII, za pracę *Miłosierdzie – czyli o Bogu wychodzącym do człowieka*. Klaudia drugi rok z rzędu zbiera najwyższe konkursowe laury,

po raz drugi w ramach nagrody dane jej więc będzie odwiedzić Ziemię Świętą. Nie mniej radował się Stefan Szulc, doktorant polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, który otrzymał drugą nagrodę za pracę *Wezwanie Miłosierdzia w dramacie „Brat naszego Boga”* i w nauczaniu Jana Pawła II. ►

Jak mówi – czuje ze św. Janem Pawłem II szczególne powinowactwo, wynikające z umiłowania polonistyki, fascynacji literaturą i teatrem. Cieszy go nagroda – będzie to dla niego pierwsza okazja, by zobaczyć Rzym. Kolejne nagrody to: trzecie miejsce *ex aequo* dla Mateusza Langer, doktoranta prawa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, za pracę *Czy w nauce prawa finansowego jest miejsce dla miłosierdzia?* i dla ks. Macieja Koczaja TChr, studenta teologii Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Chrystusowego w Poznaniu, za pracę *Miłosierdzie Boże, które odślania godność i podtrzymuje nadzieję człowieka*.

Wyróżnienia otrzymali: Marta Plak, studentka filologii polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, za pracę

Dojrzewanie (do) miłosierdzia – zapiski na marginesie dramatu Karola Wojtyły pt. „Brat naszego Boga” i Martyna Mazur, studentka kulturoznawstwa i wiedzy o mediach Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, za pracę *Miłosierny – o epitecie właściwym człowiekowi*.

Nagrodzone prace zostaną wydane w książce, która ukaże się pod koniec 2017 roku. Nagrody wręczał przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Dni Jana Pawła II ks. prof. dr hab. Wojciech Misztal po mszy świętej w Sanktuarium Jana Pawła II wieńczącej trzydniowe wydarzenie. Ks. kard. Stanisław Dziwisz osobiście gratulował laureatom, którzy na pamiątkę stanęli do wspólnej, pamiątkowej fotografii w dostojnym towarzystwie metropolity krakowskiego i władz krakowskich uczelni. ■

Święty Jan Paweł II – człowiek miłosierdzia

tekst: Klaudia Miśkiewicz (laureatka I nagrody w konkursie literackim XI Dni Jana Pawła II)

W tym roku było mi dane po raz drugi pisać pracę na konkurs literacki organizowany w ramach XI Dni Jana Pawła II. Tematem tegorocznej edycji było „Miłosierdzie” – temat niezwykle ważny, ale również bardzo trudny. Jak bowiem pisać o miłosierdziu, żeby objąć całe bogactwo, jakie kryje się za tym pojęciem?

Czytając teksty św. Jana Pawła II, zwanego apostołem miłosierdzia Bożego, nietrudno zauważyć, jak wielkim był czcicielem tego największego przymiotu Boga. Myślę, że zagłębiając się w jego teksty, możemy przybliżyć się odrobinę do tajemnicy Bożego miłosierdzia. Co

możemy odnaleźć w encyklikach, listach, homiliach i w poezji?

Bóg jest bogaty w miłosierdzie! To prawda, o której łatwo zapomnieć, a jednak karty Pisma Świętego odślaniają tę niesamowitą prawdę: Bóg to „Ojciec bogaty w miłosierdzie”. Ale co ze sprawiedliwością? Czy miłosierdzie jej nie wyklucza? Bóg jest również sprawiedliwy – ale dlatego właśnie Chrystus oddał życie za każdego człowieka, aby uczynić zadość sprawiedliwości. Karą za grzech jest śmierć, ale to On umarł za nas, żebyśmy mogli żyć. I ukazywał tę prawdę Jan Paweł II w wielu swoich tekstach. Wystarczy zajrzeć do *Tryptyku rzymskiego*. Abraham wchodzą-

cy na górę Moria – można zapytać: jak Bóg mógł poprosić o zabicie syna? A jednak przez wiersze *Tryptyku rzymskiego* przeplata się zdziwienie dla Bożego miłosierdzia: bo to nie syn Abrahama miał stać się ofiarą, ale Syn Boga! Właśnie tak Bóg umiłował świat!

Żyjemy w świecie, w którym miłosierdzie nie jest raczej „modną” postawą. Świat woła o sprawiedliwość, świat sam chce ją wymierzać. Wielu chrześcijan zadaje sobie pytanie: czy miłosierdzie rzeczywiście powinno być okazywane zawsze i wszędzie? Czy mamy pozwolić, aby nas znieważano, czy mamy stracić się bezbronni, wierząc tylko w mi-

łosierdzie? Warto zajrzeć do encykliki *Dives in misericordia*, można tam znaleźć rozważania dotyczące przypowieści o synu marnotrawnym. Ojciec przebacza, bo wie, że miłosierdzie jest w stanie ocalić człowieczeństwo syna, jego wartość jako osoby. Czyż i my nie powinniśmy pochylić się nad wartością osoby? Czy to nie powinien być pewnego rodzaju kompas prowadzący nas przez życie? Ocalić godność każdego człowie-

ka, ujrzyć go tak, jak widzi go Bóg – jakże cenni jesteśmy w Jego oczach, skoro umarł za nas na krzyżu! Takie spojrzenie na każdego człowieka może uratować świat, już i tak zmęczony ciągłymi wojnami i nienawiścią.

Uważam, że corocznie organizowane Dni Jana Pawła II są nie tylko okazją do zapoznania się z jego dziedzictwem, ale także wielką szansą dla nas wszystkich – nie chodzi przecież o to, by

dywagować nad tekstami, lecz o to, by przemieniać swoje życie. Wydaje mi się, że Jan Paweł II przede wszystkim na to zwracał uwagę: chodzi o to, by przemieniać serca ludzi, a nie tylko „mędrkować”.

Teksty Jana Pawła II to zdecydowanie cenne świadectwo wiary w Boże miłosierdzie. Życzę każdemu, by zajrzał do tego skarbcza i jeszcze lepiej poznał dzięki niemu Boga i Jego miłosierdzie. ■

Beatyfikacja duszpasterza łagrów syberyjskich

tekst i zdjęcia: ks. Bolesław Karcz

W Karagandzie w Kazachstanie 11 września br. odbyła się beatyfikacja ks. Władysława Bukowińskiego – kapłana diecezji krakowskiej. W uroczystości brali udział księża naszej uczelni: ks. prof. Andrzej Zwoliński – delegat rektora UPJPII, ks. kanclerz Andrzej Lichosyt, ks. dr Bolesław Karcz oraz ks. dr Grzegorz Godawa, prodziekan Wydziału Nauk Społecznych.

Błogosławiony ks. Władysław Bukowiński urodził się w 1904 roku w Berdyczowie (obecnie Ukraina). Rodzina wyjechała z tamtych stron, kiedy nastąpiły rządy bolszewików. Władysław podjął studia na wydziale prawa na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, gdzie ukończył także z wyróżnieniem Polską Szkołę Nauk Politycznych. W 1924 roku otrzymał

tytuł magistra prawa. Zawsze wracał sercem do swych rodzinnych ziem, dlatego działał w Akademickim Kole Kresowym, którego przez dwie kadencje był prezesem. Następnie wstąpił do Archidiecezjalnego Seminarium Duchownego w Krakowie, gdzie po studiach został wyświęcony na kapłana w 1931 roku. Po święceniach został wikariuszem w Rabce, a potem w Suchej Beskidzkiej. Poprosił o możliwość pracy na Kresach. Po uzyskaniu takiej możliwości został wykładowcą socjologii i katechetyki w seminarium w Łucku, a po wejściu bolszewików na ten teren bp Szelągowski mianował go proboszczem katedry łuckiej. W 1940 roku został aresztowany przez NKWD, a gdy niemieccy żołnierze zdobywali tereny łuckie, NKWD zdecydowało o rozstrzelaniu więźniów. Ks. Bukowiński stał z innymi pod ścianą

rozstrzelań, ale nie zginął. Cudem ocalał. Rozgrzeszał ginących więźniów, jednak żadna kula go nie dosięgła. Później nadal był proboszczem katedry, gdzie organizował pomoc Żydom i wszystkim osobom potrzebującym w czasie wojny, m.in. rosyjskim żołnierzom masowo umierającym z głodu, wyczerpania i z powodu chorób zakaźnych. W 1945 roku znów wojska rosyjskie wkroczyły na Wołyń, a ks. Bukowiński został aresztowany jako szpieg Watykanu. Skazano go na 10 lat łagrów. Pracował przy wyrębie lasów, kopaniu rowów, potem pod ziemią w kopalni miedzi, a po pracy szedł do więziennego szpitala z sakramentalną tajemną posługą. W 1954 roku został zwolniony z obozu i zesłany do Karagandy, gdzie pracując jako stróż na budowie, rozpoczął tajne duszpasterstwo domowe. W 1955 roku zrezygnował z powrotu do Polski i przyjął obywatelstwo ZSRR, aby móc służyć kapłańsko tamtejszym mieszkańcom. Wyjeżdżał również w inne rejony syberyjskie z posługą kapłańską. Wówczas znów skazano go na 3 lata łagrów za nielegalne organizowanie domowego duszpasterstwa. W 1968 roku wrócił

do Karagandy, gdzie posługiwał duszpastersko. W 1973 roku spotkał się z kardynałem Wojtyłą, który widząc zły stan zdrowia ks. Władysława, sugerował, aby nie wracał do Kazachstanu, bo i tak już wiele tam zrobił. Ks. Władysław odpowiedział, że musi wrócić, bo grób kapłana przemawia tak samo jak ksiądz głoszący ewangeliczne wskazania. Zmarł na wylew 3 grudnia 1973 roku – z różańcem w ręku. Po różnych historiach grób błogosławionego znajduje się obecnie w katedrze Matki Bożej Fatimskiej Matki Wszystkich Narodów w Karagandzie.

W związku z beatyfikacją ks. Władysława Bukowińskiego Katedra Katolickiej Nauki Społecznej UPJPII w Krakowie wydała publikację w języku kazachskim, wspartą finansowo przez Prezydenta Królewskiego Miasta Krakowa Jacka Majchrowskiego *Troska o rodzinę na obczyźnie*. Autorami są ks. prof. Andrzej Zwoliński, ks. dr hab. Jan Nowak i ks. dr Bolesław Karcz, wstępem zaś opatrzył ją ks. prof. Wojciech Zyzak – rektor UPJPII. Okazuje się, że jest to pierwsza religijna publikacja w języku kazachskim. ■

Pielgrzymka uniwersytecka

tekst: Marta Mastyló

zdjęcia: Krzysztof Mleczko

Jak co roku wspólnota akademicka Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II przed uroczystościami inaugurującymi nowy rok akademicki udała się na tradycyjną pielgrzymkę. Drugi rok z rzędu spotkaliśmy się w Sanktuarium św. Jana Pawła II, by wspólnie pomodlić się i poprosić o opiekę naszego świętego patrona Jana Pawła II. Po powitaniu wszystkich przez rektora ks. prof. dr. hab. Wojciecha Zyzaka wysłuchaliśmy wykładu dr. hab. Krzysztofa Gurby *W sieci jest wszystko. Prawie*.

Następnie odprawiona została msza święta, której przewodniczył rektor UPJPII. W homilii o.

Łukasz Stec OFMCap, rektor WSD Braci Mniejszych Kapucynów mówił: „Rok akademicki to czas nawracania się

w sensie ewangelicznym, czas wchodzenia w postawę *docibilitas*, czyli w tę otwartość, szczególnie na słowo Boże, aby ono każdego dnia nas formowało, upodabniało do Chrystusa (słowa św. Hieronima, patrona dnia dzisiejszego: «nieznajomość Pisma świętego jest nieznajomością Chrystusa»).

Słowa Jezusa skierowane do uczniów w ostatnim wersecie dzisiejszej Ewangelii możemy skierować szczególnie do nas: rektorów, profesorów, wychowawców (formatorów): «Kto was słuca, Mnie słuca. Kto was odrzuca, Mnie odrzuca; a kto Mnie odrzuca, odrzuca Tego, który Mnie posłał» (Łk 10, 16). Zechcemy, my odpowiedzialni za formację naszych studentów, wychowanków, przyjąć dzisiaj tę pociechę. Jezus chce nas

podnieść na duchu, dać nam przekonanie, że nie jesteśmy sami. Mało tego, ukazuje bezpośredni związek naszej posługi z działaniem Boga. To my, właśnie tacy, jesteśmy w rękach Ducha Świętego narzędziem, przez które Bóg Ojciec kształtuje w naszych wychowankach uczucia, postawy, dążenia Syna.

W tym nowym roku akademickim życzę wszystkim profesorom, wychowawcom, ojcom duchownym otwartości na

nowość Ewangelii, otwartości, która przekłada się na wiarę w Jezusa Chrystusa i Jego zbawcze dzieło. Ta otwartość niech wyraża się w gotowości hojnej odpowiedzi na te wyzwania, jakie Pan Bóg przed nami postawi”.

Nasze wspólne pielgrzymowanie zakończyliśmy procesją światła w ogrodzie różańcowym. ■

Wszystko jest w sieci. Prawie.

Wykład wygłoszony 30 września 2016 roku podczas pielgrzymki do Sanktuarium św. Jana Pawła II

tekst: dr hab. Krzysztof Gurba

zdjęcie: Krzysztof Mleczek

Dlaczego taki temat wykładu? Z dwóch powodów. Po pierwsze sieć to zjawisko globalne, dotyczące nas wszystkich. Właściwie całą ludzkość można obecnie podzielić na dwie podgrupy: tych, którzy są w sieci, i tych, którzy w sieci będą. Prędzej czy później każdy stanie się jednostką uwzględnioną w sieci, zasieciowaną. Różnić się będziemy tylko tym, że niektórzy z nas będą w sieci entuzjastycznie, z własnego wyboru, a inni z przymusu i ku swojej rozpacz.

Czy rok temu ktoś pomyślałby na przykład, że nasz czcigodny kardynał metropolita własnoręcznie uruchomi twitterowy profil archidiecezji krakowskiej na oczach zebranych dziennikarzy i weźmie udział, ba, będzie gospodarzem, pierwszego w Krakowie katolickiego tweetupa #OknoNaMiłosierdzie?

Drugi powód jest bardziej osobisty i związany z moją fascynacją zjawiskami internetowymi. Zajmuję się tym od ponad 25 lat. 25 lat ma też największa z wielkich sieci komputerowych, czyli WWW – World Wide Web.

A spoglądając na sieci, nawet teraz, a może zwłaszcza teraz, nie mogę się oprzeć dojmującemu uczuciu *déjà vu* z czasów mojego dzieciństwa, sprzed 50 lat. *Déjà vu* związane jest z fotoplastykonem – miejscem, do którego przyprowadził mnie mój ojciec. W fotoplastykonie widziałem kilka zdjęć, czasem

trójwymiarowy obraz, dosyć niewyraźne widoki, ale za to egzotyczne, pobudzające wyobraźnię.

Wolałem fotoplastykon od filmu, przez jego wywoływanie obrazów w wyobraźni, a nie pokazywanie ich w pełni jako gotowych światów. Było to jak przeniesienie w inny świat, pod wpływem iluzji. Wychodziłem stamtąd i w świecie fantazji polowałem z Indianami na bizona, wspinałem się na Czomolungmę czy płynąłem łódką w Amazonii. Działała wyobraźnia.

Nie ukrywam, że teraz podobnie fascynuje mnie życie w sieci. W tym przede wszystkim fakt, że jest to – podobnie jak fotoplastykon z mojego dzieciństwa – trzecie miejsce (czyli nie dom i nie praca), że przebywa się w nim w grupie, ale jednocześnie osobno, i że jest teatrem iluzji, wyobraźni.

Globalność sieci. Statystyki używania sieci są miazdzące – liczba osób mających dostęp do sieci społecznościowych to w tym roku 2 mld 340 mln. Facebooka używa 1 mld 710 mln ludzi, WhatsApp i Facebook Messenger 1 mld, Twittera 313 mln, Instagrama 500 mln, Snapchata 200 mln ludzi, z tym że w tym roku Snapchat prześcignął Facebooka i Twittera wśród nastolatków.

Niektóre popularne osoby mają na Twitterze kilkadziesiąt milionów followersów. Barak Obama na przykład 73 mln, ale

i tak jest dopiero czwarty – wyprzedzają go Katy Perry, Justin Bieber i Taylor Swift.

Ludzie używają sieci coraz intensywniej. Najwięcej Filipińczyk, średnio 3,7 godziny dziennie. Polska zajmuje 23 miejsce: Polacy przebywają w sieci średnio 1,3 godziny dziennie. 30 mln Amerykanów gra codziennie w PokemonGO. Prawie 20 proc. związków małżeńskich w USA zawiązuje się online. Na Facebooku co godzinę wprowadzanych jest kilka petabajtów nowych informacji. To jest około 5 miliardów książek na godzinę, czyli mniej więcej 200 Bibliotek Kongresu USA. Ale nie tylko liczba użytkowników rośnie, zmienia się też jakość obecności w sieci.

Jest kilka cech sieci i nowych mediów, do których się już przyzwyczailiśmy i z nich korzystamy. Te cechy to:

- natychmiastowość – wzmocniona dostępem mobilnym do sieci oraz skrótością przekazu;
- epizodyczność – dziennikarski news żyje już nie jeden dzień lub kilka godzin, ale kilka chwil;
- konektywność – nie ma informacji i źródeł informacji izolowanych od reszty świata;
- wszechobecność – przy odpowiednim wysiłku news dostrze do każdego;
- partycypacyjność, oddolność – oddolna aktywność użytkowników w sieci funkcjonuje równie dobrze jak główny nurt;
- multimedialność – przepływ informacji w sieci jest wzbogacony, uzupełniany obrazem, dźwiękiem i ruchem;
- konwergencja i agregacja – serwisy społecznościowe upodabniają się, przejmując wzajemnie swoje role i wykorzystując te same funkcjonalności;
- wiralowość – rozprzestrzenianie się przekazu w niekontrolowany sposób pod względem kierunku, intensywności, czasu trwania i oddziaływania;
- wielożsamość, anonimowość – ten sam rzeczywisty autor może w sieci występować pod wieloma wirtualnymi tożsamościami (nickami, profilami, awatarami, „jaźniami”). Może też ukrywać swoją tożsamość, a nawet podszywać się pod profil kogoś innego.

Te wymienione cechy charakterystyczne sieci są na naszych oczach w ostatnich latach uzupełniane o nowe: Po pierwsze, jesteśmy w fascynującym miejscu w historii internetu, bowiem następuje powrót do solidnych podstaw badania sieci jako konstrukcji matematycznej z jednej strony i bytu naturalnego, jakim jest sieć neuronalna, z drugiej.

Każda sieć ma pasjonujące właściwości formalne. Analizuje się efekt skali, właściwości samej struktury, efekty progowe, teorie pudef rezonansowych, tzw. efekt małych światów.

Na przykład na nowo przedmiotem badania jest prawo 6 stopni oddalenia, czyli hipoteza o tym, że pomiędzy dowolnymi dwiema osobami na świecie istnieje takie powiązanie osób się znających, że liczba tych połączeń nie jest większa od sześciu.

Sieci internetowe obecnie nie tyle potwierdzają, ile wzmacniają hipotezę 6 stopni oddalenia. Np. wśród użytkowników Facebooka w tym roku średnie oddalenie zmniejszyło się do 3,57, przy liczbie użytkowników Facebooka wynoszącej 1 miliard 600 milionów użytkowników, co oznacza 22 proc. całej

populacji ziemskiej. Na Twitterze średni stopień oddalenia jest podobny, wynosi 3,44. Świat w sieci powoduje, że ludzie są bliżej siebie, przynajmniej według tej statystycznej miary oddalenia.

Matematycznie badane właściwości sieci pozwalają poznać inne ciekawe globalne efekty sieci. Nie jest już absolutną tajemnicą mechanizm efektów progowych sieci, spośród których najbardziej znanym mechanizmem jest wirusowe rozchodzenie się informacji w sieciach społecznościowych.

Obecnie wiemy już, że analizując wystarczająco duży obszar sieci internetowej i typując spośród składających się na nią wierzchołków te, które pełnią rolę tzw. punktów centralnych, influencerów czy pudef rezonansowych, możemy nie tylko śledzić przebieg epidemii wirala, ale przewidzieć jego powstanie z dużym wyprzedzeniem.

Po drugie, na naszych oczach powstaje internet rzeczy. Zanurzamy się w świat, w którym małe urządzenia – tzw. *beacons* – zdolne do postrzegania otoczenia i rozpoznawania w nim zmian pewnych parametrów, komunikują się między sobą, przemieniając otaczający nas świat. Takie przestrzenie funkcjonują już w inteligentnych domach, a obecnie rozszerza się je na tzw. inteligentne środowiska ambientowe, w których działa tzw. inteligencja środowiskowa (Simon Birrell). Tworzy się środowiska urządzeń elektronicznych wrażliwych na obecność człowieka i wobec niej responsywnych.

W sieci realizuje się też pociągająca idea inteligencji zbiorowej, mądrego tłumu (Reinhold Howard). Crowdsourcingowe zastosowania sieci pomagają też w analizach wielkich baz danych (Big Data), np. w ten sposób dokończony został projekt Genotyp.

Po trzecie, powstaje też świat hybrydowy. Teraz zamiast spoglądać w notatki, mógłbym założyć okulary Google'a i używać ich jak promptera, połączyć bluetoothem ze smartfonem w kieszeni, a smartfon zalogować do sieci. I już jestem zanurzony po części w sieci. Mogę odczytać na wyświetlaczu dane o osobach, o obiektach, sieć podpowie mim gdzie iść, co robić i co mówić. Mogę wejść jako hybryda w interakcję z otaczającym światem. Mogę np. zrobić zdjęcie sali jedynie mrugając prawym okiem.

A czy obok coraz lepszego przenoszenia treści jest też w sieci możliwe przenoszenie wartości?

Tak, właśnie tym się zajmujemy w Edukacyjnym Laboratorium Mediów Społecznościowych. Badania świadczą o tym, że sieci skutecznie i bardziej efektywnie od innych mediów przenoszą przeświadczenie o ważności kwestii etycznych, wpływają na zmiany postaw i ocen w sferze moralności, kształtują długotrwale opinie, ustanawiają agendę medialną.

A czy w sieci jest możliwa ewangelizacja? Jak najbardziej. Podam kilka liczb. Strona na Facebooku papieża Franciszka ma 2 miliony lajków. Na Twitterze papież Franciszek ma prawie 10 milionów followersów w wersji angielskiej, w wersji polskiej prawie 708 tysięcy. Facebookowa strona Jana Pawła II ma 237 tysięcy plus na stronie watykańskiej 80 tysięcy. Codzienny serwis miłosierdzia Misericors – 7600 lajków na Facebooku. Archidiecezja Krakowska 4600 lajków. Profil @duchowni_on_line na TT prowadzi grupa księży katolickich i mają prawie 5800 followersów. Regularnie prowadzą twitterowe reko-

lekcje, relacjonują pielgrzymki i inne akcje ewangelizacyjne. Liczba osób followujących @ArchKrakowska wynosi 1200, profil Miłosierdzia Bożego ma 6800 followersów. Profile i strony ŚDM były rekordy popularności.

Są treści udostępniane codziennie, jak „Kilka słów o słowie” o. Michała Legana czy wspomniany serwis miłosierdzia Misericors.

Kolejni trzej papieże wypowiadali się z wielką nadzieją o sieci, także w kontekście ewangelizacji w ogłaszanych co roku orędziach na dzień środków społecznego przekazu.

Charyzmatyczny Jan Paweł II, precyzyjny Benedykt XVI, emocjonalny Franciszek. Wszyscy zgadzają się w jednym: że nowe środki komunikacji są szansą.

Papieże nazywają sieci społecznościowe nową agorą, nowym areopagiem, bramami prawdy i wiary, nowymi przestrzeniami dla ewangelizacji, dachami, na których trzeba rozgłaszać słowo Boże (nawiązanie do słów Jezusa w Ewangelii św. Mateusza „Co mówię wam w ciemności, powtarzajcie na świetle, a co słyszycie na ucho, rozgłaszajcie na dachach!” (Mateusz 10, 27). Niektórzy parafrazują te słowa jeszcze inaczej: „Co mówię w ciemności, lajkujcie, a co słyszycie na ucho, retweetujcie”.

Wiele z rzeczy, które wydawały się niemożliwe w sieci, jednak w niej są: twórczość, rozwiązywanie problemów, a nawet ewangelizacja. Są ślady *sacrum* i narzędzia do jego poszukiwania.

Czego jednak w sieci nigdy nie będzie? I dlaczego? Z części chwalebnej przejdźmy więc do bolesnej, czyli czas włączyć do tej beczki miodu entuzjazmu łyżkę dziegciu. Zaczniemy od tych powodów, dla których nie wszystko jest w sieci. Stan zalogowania w sieci jest niepełny. Nawet tzw. „dzieci sieci” robią sobie przerwy na powrót do realu. Czuwanie jest pozorne. Świętej pamięci ks. prof. Andrzej Baczyński użył na ten stan określenia „życie w stanie standby”. To znaczy, że jesteśmy w gotowości do wejścia w sieć, ale jednocześnie realnie znajdujemy się gdzieś indziej, w świecie rzeczywistym.

Sieć pożera prawdę, zagraża systemowi informowania o faktach przez media. Bo media zaczynają naśladować sieć, zamiast być dla niej alternatywą. Coraz częściej mamy do czynienia nie z dobrze poinformowanym społeczeństwem, ale z wprowadzanym w błąd tłumem. Czyjeś poglądy w sieci szybko zaczynają żyć własnym życiem, funkcjonować jako fakty.

Mechanizm rozchodzenia się plotki (a nie faktu) staje się niezauważalny, ba, nawet akceptowany, bo jest szybszy niż wszystkie dotychczasowe mechanizmy rozsiewania informacji.

Życie w sieci nie jest byciem naturalnym. Sztuczność jest wpisana w stan zalogowania. Cyberprzestrzeń jest rzeczywistością, dzieją się w niej – obok wirtualnych – także sprawy rzeczywiste, przynoszące rzeczywiste skutki, ale rzeczywistość ta nie wyzbędzie się nigdy sztuczności.

Na początku historii sztucznej inteligencji prof. Jefferson nazwał czynność tworzenia systemów inteligentnych „sztuczną sygnalizacją” (argument ten przytoczył w 1950 roku Alan Turing w sławnym artykule *Maszyna licząca i inteligencja*). Bardziej współcześnie Daniel C. Dennett użył określenia „*as-if*” w stosunku do intencjonalności. Życiu w sieci często brakuje właśnie intencjonalności. We wspomnianym Denettowskim sensie intencjonalność nie jest w sieci „wewnętrzna” (*intrinsic*), ale *as-if*, „tak jakby”.

Nienaturalność światów sztucznych będzie nieusuwalna dotąd, dokąd są one tworzone jako projekt, a nie powstają w naturalnym procesie ewolucyjnego rozwoju. Zatem bardziej naturalny jest nadal budzący nas rano śpiew ptaków niż dźwięk powiadomienia o kolejnym wpisie na Twitterze.

Współobecność w świecie sieci nie jest w pełni zsynchronizowana. Inny jest świat i porządek rzeczy dla każdego z użytkowników sieci. Cecha takiej asynchroniczności jest niekiedy pomocna, ułatwiająca życie, ale jednocześnie jest to broń obosieczna. Powodem są algorytmy selekcji Google’a czy Facebooka, wyszukiwanie kontekstowe i sytuacyjne, filtrowanie poprzez aktualizowane trendy na Google’u i na Twitterze. I poprzez to podsuwające środowisko zindywidualizowane do lokalnego i chwilowego kontekstu danego użytkownika. W sieci jesteśmy w tym samym świecie, ale w różnych bańkach semantycznych, bańkach filtracyjnych, według terminologii Elego Parisera. Nie tak jak w świecie rzeczywistym, który jest bardziej współdzielony i przez to zobiektywizowany.

Są oczywiście próby zniesienia tych filtrów z sieci, ale zawsze będzie pokusa wygody życia w świecie „podpowiedzianym”. Sieć nam podpowiada, co nas interesuje, sklepy internetowe dostosowują swoje oferty cenowe do zasobności portfela klientów, sugerując się w ocenie zamożności nawet rodzajem używanego sprzętu – jeśli ktoś używa sprzętu Apple’a (a da się to wykryć choćby po typie użytego systemu operacyjnego), to znaczy, że jest klientem z górnej półki. I można mu zaproponować droższą ofertę.

Millenialsi, dzisiejsi nastolatki próbują uciec od tych mechanizmów w zamknięte grupy dyskusyjne, na przykład na Instagramie czy Snapchacie lub na którymś z popularnych komunikatorów, np. na WhatsUpie, ale to też powoduje powstanie lokalnych kontekstów przekazu informacji.

Narzucane nam algorytmy selekcji i personalizacji informacji są zbyt wieloczynnikowe, by je w szczegółach kontrolować i opanować. Najczęściej więc to one rządzą nami, a nie my nimi.

Sieć, jak pokazaliśmy, może być sprawnym narzędziem informowania, także przenoszenia wartości i nawet budowania świętości. Ale na obrzeżach rozgrywa się brutalna walka dobra ze złem, funkcjonuje cała wielka ciemna strona internetu, jest

sporo prowokatorów, fałszywych proroków, domorosłych misjonarzy zła, ludzi wiedzących wszystko lepiej od innych, auto-creatorów, a nawet sieciowych celebrytów, w tym także księży.

Czego jeszcze zabraknie w sieci? W sieci zabraknie tego, co jest w poezji i w prawdziwym przeżywaniu realnego świata:

- spojrzenia w oczy smutnego dziecka,
- rozumienia się bez słów,
- poważnego traktowania danego słowa,
- uczucia ulgi po wysłuchaniu nudnego wykładu,
- dzielenia się rzeczowym smutkiem po stracie bliskiej osoby,
- Herbertowskiego smaku, w którym są włókna prawdy i chrząstki sumienia,
- obecności, ale nie tej fikcyjnej, tylko tej, która jest znakiem miłości.

Niedawno jeden z aktywnych twitterowiczów poprosił Staszka Stanucha, żeby z liczb odtworzył mu w sieci „zapach rzeńskiego poranka późnego lata w Gorcach”. Prośba nie do spełnienia. Nie do spełnienia bez wyobraźni, której nie ma w sieci, która jest ponad siecią, w nas.

Łyżka dziegciu jest – jak widać – spora, bowiem w sieci jest co prawda bardzo wiele dobrych rzeczy, ale nie ma wszystkiego. Przede wszystkim nie ma prawdziwego życia.

Robert Frost jest autorem znanej definicji poezji jako tego, co znika w tłumaczeniu. Sparafrazuję to określenie. Prawdziwe życie jest tym, co ginie w sieci.

Ja, mimo całej mojej fascynacji siecią, jestem przekonany – i temu dałem wyraz, że w sieci nie tylko nie ma wszystkiego, co cenne, ale też nigdy tego nie będzie. I to jest, moim zdaniem, dobra wiadomość. Niech posłuży za konkluzję. ■

Wspólnota akademicka Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie wyraża głęboki smutek z powodu śmierci Mariana Machury – wybitnego muzyka kościelnego, współpracownika kard. Karola Wojtyły, kompozytora, organisty i wychowawcy pokoleń muzyków oraz duchownych w archidiecezji krakowskiej.

Jeden z żydowskich midraszy komentuje scenę z Księgi Rodzaju, gdy Jakub we śnie zobaczył drabinę i aniołów schodzących i wchodzących po niej do nieba. Komentarz dodaje, że aniołowie zapomnieli zabrać tę drabinę, a jest nią muzyka. Dziś powiemy, muzyka kościelna. Rzeczywiście. Z jednej strony muzyka pana profesora Mariana Machury przybliżyła nam niebo. Za to pragniemy mu podziękować. Zwłaszcza cała społeczność UPJPII pragnie wyrazić wdzięczność za jego wkład w rozwój instytutu liturgicznego ówczesnej PAT. Z drugiej strony będziemy mieć przed oczyma ten obraz drabiny Jakubowej wtedy, gdy zaśpiewamy „Niech aniołowie zawiodą cię do raj”, bowiem dla Pana Profesora muzyka była pasją, zawodem i drogą do nieba. Średniowieczny myśliciel Kasjodor napisał kiedyś zdanie-ostrzeżenie: „Jeśli nie przestaniecie czynić nieprawości, Bóg pozostawi was bez muzyki”. To może być dla nas w tym momencie pociechą. Widocznie nie jest z nami tak źle, skoro Bóg nie pozbawia nas muzyki i zsyła takich ludzi jak Pan Profesor. Za niego też UPJPII obiecuje się modlić, by Bóg obdarzył go nie tylko światłością wiekiustą, ale także wiekiustą harmonią swojej miłości.

ks. prof. dr hab. Wojciech Zyzak, rektor
(słowo wygłoszone podczas uroczystości pogrzebowej w Tyńcu)

Odszedł do Pana wybitny muzyk kościelny Marian Machura

tekst: ks. Robert Tyrała, przewodniczący Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Kościelnej w Krakowie

zdjęcie: archiwum rodziny Machurów

W wigilię kolejnej rocznicy wyboru kard. Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową, 15 października 2016 roku w Krakowie, wieczorową porą, odszedł do domu Ojca muzyk kościelny – wybitny znawca chorału gregoriańskiego, kompozytor, organista i wychowawca pokoleń muzyków oraz duchownych w rchidiecezji krakowskiej Marian Machura.

Urodził się 14 sierpnia 1933 roku w Borowicy na Zamojszczyźnie. W 1953 roku zdał maturę i uzyskał dyplom w Państwowej Średniej Szkole Muzycznej w Lublinie w klasie

organów Czesława Cegłowskiego. W tym samym roku został przyjęty do Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Krakowie do klasy organów prof. Józefa Chwedczuka. Po dwu latach studiów na wydziale instrumentalnym rozpoczął równoległe zajęcia na wydziale teorii, kompozycji i dyrygentury, pracując pod kierunkiem: Stanisława Wiechowicza, Bronisława Rutkowskiego, Marii Dziewulskiej, Stefanii Łobaczewskiej i innych wybitnych pedagogów. W 1959 roku uzyskał dyplom na wydziale instrumentalnym, a rok później z zakresu teo-

rii. Od 1956 roku był organistą w opactwie Benedyktynów w Tyńcu. Od 1962 roku czynnie uczestniczył w życiu koncertowym w kraju i za granicą. Brał udział we wszystkich ważniejszych krajowych festiwalach organowych. Koncertował m.in. w Kamieniu Pomorskim, Koszalinie, Krakowie, Oliwie i w Warszawie, a poza Polską w Belgii, Danii, Francji, Holandii, Luksemburgu, Norwegii, NRD, RFN, na Węgrzech i we Włoszech. Występował też w kościołach przy okazji różnych uroczystości oraz wydarzeń religijnych i kulturalnych (m.in. w Tygodniach Kultury Chrześcijańskiej). Dwukrotnie grał podczas liturgii mszalnej sprawowanej przez papieża Jana Pawła II na krakowskich Błoniach w czasie I i II pielgrzymki, a podczas III prowadził uroczyste nieszpory śpiewane przez schole alumnów dominikańskich i paulińskich. Twórca słynnych recitali tynieckich (od 1970 roku). W Tyńcu założył Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Tyniec”. Zajmował się także zbieraniem melodii i opracowywaniem pieśni na użytek zespołu, który w 1967 roku zdobył II nagrodę na Festiwalu Zespołów Ludowych Polski Południowej, a rok potem medal 1000-lecia Państwa Polskiego. Dokonał też nagrań dla redakcji regionalnej Polskiego Radia. Uczył chorału gregoriańskiego u benedyktynów w Tyńcu, w Seminarium Księży Misjonarzy (1965–1968), w Krakowskim Seminarium Duchownym (1968–1978). Od 1983 roku pracował także z dominikanami i paulinami. Dokonał nagrań CD z scholą paulinów (*Ora pro nobis* – 1991; *Ave Maris Stella* – 1993; *Stabat Mater* – 1994; *De Angelis, Requiem* – 1998; *Hossanna* – 1999; *Resurrexit* – 2000). Z okazji 900-lecia benedyktynów w Tyńcu dokonał nagrań chorału benedyktyńskiego na płyty *Veritonu*. W 1965 roku rozpoczął pracę pedagogiczną w krakowskim szkolnictwie arty-

stycznym jako nauczyciel improwizacji fortepianowej w klasie rytmiki (do 1969). Od 1969 do 1987 roku w Państwowym Liceum Muzycznym im. Fryderyka Chopina uczył: harmonii, kontrapunktu, folkloru oraz gry organowej. W 1974 roku został wyróżniony odznaką zasłużonego Działacza Kultury, w 1978 roku – Złotą Odznaką ZNP, a w 1980 roku Złotym Krzyżem Zasługi.

W latach 1980–2000 był starszym wykładowcą chorału gregoriańskiego i muzycznej praktyki liturgicznej w katedrze organów Akademii Muzycznej w Krakowie. Był głównym założycielem posoborowego Instytutu Liturgicznego w Krakowie z sekcją organistowską. Marian Machura był związany z Instytutem Liturgicznym Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie od 1974 roku – najpierw jako wykładowca, od 1 X 1984 roku jako adiunkt, zaś od 1991 roku jako docent. 24 lata kierował Sekcją Muzyki Liturgicznej w Instytucie Liturgicznym. 8 XII 1997 roku otrzymał odznakę „Zasłużony dla Papieskiej Akademii Teologicznej”.

W latach 1969–2000 uczestniczył w pracach komisji kuralnych ds. Twórczości Muzyki Sakralnej oraz ds. Budowy Instrumentów sakralnych Archidiecezjalnej Komisji ds. Muzyki Kościelnej w Krakowie. Skomponował melodie do liturgii godzin: na Triduum Paschalne, Zmartwychwstanie Pańskie, Boże Ciało i uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP oraz do jutrzni o św. Królowej Jadwidze. Skomponował też melodie do dwu mszy świętych, z których najpopularniejsze, śpiewane prawie we wszystkich parafiach Polski, znane są jako „msza Machury”. Ponadto jest autorem wielu melodii do psalmów reponsoryjnych i modlitwy wiernych oraz antyfon i hymnów. Napisał również melodie pieśni kościelnych do słów Marka Skwarcickiego. Jest współautorem i redaktorem śpiewnika liturgicznego *Ciebie, Boże, chwalimy* (wyd. Kuria Krakowska), a także antyfonarza monastycznego (wyd. Benedyktyni Tyńniecty). Publikował recenzje i sprawozdania muzyczne na łamach „Tygodnika Powszechnego” oraz artykuły o muzyce kościelnej i budownictwie organowym w „Ruchu Biblijnym i Liturgicznym”. Za pracę dla Kościoła został w 1981 roku wyróżniony przez Stolicę Apostolską medalem „Pro Ecclesia et Pontifice”, a 19 czerwca 2001 roku ks. kard. Franciszek Macharski wręczył mu papieski order św. Sylwestra.

Wykształcił i wychowywał rzeszę organistów, którzy dzisiaj pracują na terenie archidiecezji krakowskiej i innych. Uczył – jako wykładowca – nie tylko muzyki organowej, ale umiłowania liturgii i służby Kościołowi. Był dla studentów przykładem praktykującego katolika, przystępującego regularnie do Komunii Świętej. Był wzorowym mężem i ojcem rodziny.

To on jako „dobry duch” soborowej odnowy muzyki kościelnej podejmował wszelkie działania, które w tym zakresie zlecał mu kard. Karol Wojtyła. Można powiedzieć, że w dziedzinie muzyki w archidiecezji był jednym z jego najbliższych współpracowników. Wymownym więc znakiem jest to, że odszedł po wieczną nagrodę w wigilię kolejnej rocznicy wyboru polskiego papieża na Stolicę Piotrową.

Marian Machura pozostanie w naszej pamięci jako człowiek wielkiego serca, oddany sprawie muzyki kościelnej, z troskany o każdego człowieka i zawsze mający na sercu sprawę Boga, rodziny, którą kochał, oraz umiłowanych uczniów. ■

XVI Międzynarodowa Konferencja z cyklu „Rola Kościoła katolickiego w procesie integracji europejskiej” w Krakowie – *Solidarność europejska*

tekst: Michał Góra
zdjęcia: Antoni Witwicki

W dniach 21 i 22 września 2016 roku w ramach kolejnej Międzynarodowej Konferencji z cyklu „Rola Kościoła katolickiego w procesie integracji europejskiej” przeprowadzono szereg wykładów i obrad poświęconych różnym aspektom solidarności. XVI konferencja ze wspomnianego cyklu odbyła się pod znamienym tytułem *Solidarność europejska*. Uczestniczyło w niej około 250 słuchaczy. Wystąpiło 26 ekspertów i 7 profesjonalnych moderatorów.

Idea solidarności stanęła u podwalin integracji europejskiej, a zasada solidarności stanowi jedną z fundamentalnych w Unii Europejskiej i obecna jest we wszystkich znaczących dokumentach, które konstytuują aktualną konstrukcję europejską. Z tegorocznym tematem zmierzaliśmy się podczas warsztatów poprzedzonych kilkoma wykładami przygotowanymi przez doświadczonych intelektualistów. O wprowadzenie do tematyki poproszeni zostali: dr Hans-Gert Poettering (Fundacja Konrada Adenauera), abp dr Silvano Tomasi (Papieska Komisja Iustitia et Pax) i prof. Jerzy Buzek (poseł do PE). Naszą dyskusję zawężiliśmy jednak tylko do trzech obszarów problemowych: solidarność europejska w polityce

bezpieczeństwa, solidarność europejska wobec problemu migrantów i azylantów, solidarność europejska w polityce energetycznej i klimatycznej.

Szczególnym punktem tegorocznego spotkania w Krakowie była specjalistyczna sesja panelowa poświęcona problemom relacji ukraińsko-rosyjskich i konfliktowi zbrojnemu u granic UE. Zwłaszcza temu, jak różne wspólnoty religijne i Kościoły tam obecne starają się realizować zasadę solidarności w skomplikowanej sytuacji politycznej i wyznaniowej towarzyszącej obecnym przemianom na Ukrainie. Na sesji specjalnej, zatytułowanej *Solidarność – między Kościołami i wspólnotami religijnymi* organizatorom udało się zgromadzić wysokich przedstawicieli wszystkich głównych Kościołów funkcjonujących na Ukrainie, co zostało odnotowane przez komentatorów jako wydarzenie wyjątkowe w kontekście konfliktu u naszych wschodnich sąsiadów, który ma tło nie tylko polityczne, etniczne i militarne, ale również religijne.

Organizatorzy konferencji: Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Fundacja Konrada Adenauera w Polsce, Fundacja Roberta Schumana w Luksemburgu. ►

Współpraca: Grupa Europejskiej Partii Ludowej (Chrześcijańscy Demokraci) w PE, Delegacja Polska w EPL (Chrześcijańscy Demokraci) w PE, Europejska Partia Ludowa, Komisja Episkopatów Wspólnoty Europejskiej COMECE, Wydawnictwo „Wokół Nas”, Gliwice.

Kardynał Stanisław Dziwisz witając gości konferencji 21 września br., mówił: „Solidarność europejska dotyczy wielu obszarów bezpieczeństwa, emigrantów, energetyki. To wielkie wyzwanie dla rządów państw. Solidarność stała się dziś szczególnym imieniem miłości i testem autentyczności wiary chrześcijańskiej. Solidarność wyrastająca w kręgu dialogu ekumenicznego i międzyreligijnego. [...] Oby to wrześniowe spotkanie utrwaliło w nas postawę solidarności, zwłaszcza w tych obszarach, za które jesteśmy osobiście odpowiedzialni lub w których możemy budzić solidarność w wymiarze społecznym, politycznym i kościelnym”.

Olivier Poquillon OP, sekretarz generalny COMECE, mówił: „Co mogą zrobić Kościoły, by ludzi gromadzić razem... Ludzi młodych z różnych środowisk. Bo rzeczywistość jest teraz w kryzysie – ostatnio byliśmy świadkami takich kwestii jak referendum i *brexit* w Wielkiej Brytanii. Jest więcej ksenofobii, więcej rasizmu, a to skierowane jest w mniejszości, w tym – Polskę. Musimy znaleźć wspólne cele. Musimy iść ścieżką Chrystusową, ale szukać rozwiązań praktycznych”.

Prof. Jerzy Buzek, poseł do PE, mówił: „Chcemy i musimy chronić środowisko naturalne w ogóle, to zobowiązanie wobec przyszłych pokoleń”. Przywołał kwestie poruszane przez papieża Franciszka w encyklice *Laudato si'*, gdzie wzywa do korzystania z zasobów natury, ale tak, by nie niszczyć świata. „Tak trzeba patrzeć na problem: Ziemię nie tyle odziedziczyliśmy po naszych przodkach, ile pożyczaliśmy od naszych dzieci”.

Horst Langes, Honorowy Prezydent Fundacji Roberta Schumana w Luksemburgu mówił: „Przez Europę przeszło pęknięcie – tak piszą gazety. [...] Patrząc na wiele spraw, które się kiedyś działy, możemy mówić, że jesteśmy w Europie tak silni, że powinno nam się wspólnie udać”.

Abp dr Silvano M. Tomasi C.S., b. przedstawiciel Stolicy Apostolskiej przy ONZ w Genewie, mówił: „Kryzysy, powolny rozwój gospodarczy, terroryzm – patrząc na to ma się wrażenie, że Europa już jest zmęczona, słabnie, nie potrafi być in-

nowacyjna, kreatywna, ma duże zasoby, ale wydaje się, że nie ma energii. Jan Paweł II mówił, że Europa musi się postarać i wrócić do wartości”.

Andrzej Grzyb, poseł do PE, współprzewodniczący Polskiej Delegacji w EPL, mówił: „Solidarność to jeden i drugi. Nie tylko wspólnota interesów, ale pokonywanie trudności razem. Nie możemy się ograniczać do pojmowania solidarności tylko jako symbolu. Skruszyliśmy komunistyczny kompleks, pojawiły się nowe państwa, ale pojawiły się też trudności”. ■

IX Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Camino de Santiago i grób św. Jakuba: historia i interpretacja*

tekst i zdjęcia: Franciszek Mróz

W dniach 10–11 września 2016 r. w Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie oraz w Sanktuarium Diecezjalnym św. Jakuba w Więclawicach Starych odbyła się IX Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Camino de Santiago i grób św. Jakuba: historia i interpretacja*. Konferencja została zorganizowana przez: Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Wydział Teologiczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Urząd Gminy w Michałowicach oraz Bractwo św. Jakuba Starszego Apostoła w Więclawicach Starych.

Celem konferencji była przede wszystkim prezentacja wyników badań prowadzonych w ramach grantu Narodowego Centrum Nauki *Camino de Santiago i grób św. Jakuba: od historii do hermeneutyki wiary*, finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki; nr UMO-2013/10/M/HS1/00548. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych konferencji, spotkanie było także okazją do wymiany doświadczeń oraz dyskusji na temat funkcjonowania oznakowanych odcinków Camino de Santiago w Polsce – w sumie niemal 6 tys. km oznakowanego szlaku.

Patronat honorowy nad konferencją objęli: ks. kard. Stanisław Dziwisz – metropolita krakowski, ks. abp Julián Barrio Barrio – metropolita Santiago de Compostela, ks. bp Krzysztof Zadarko – przewodniczący Rady ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek Konferencji Episkopatu Polski, Agustín Núñez Martínez – Ambasador Królestwa Hiszpanii w Polsce, prof. dr hab. Michał Śliwa – rektor Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, ks. prof. dr hab. Wojciech Zyzak – rektor Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Jacek Krupa – marszałek województwa małopolskiego, prof. dr hab. Jacek Majchrowski – prezydent miasta Krakowa, prof. dr hab. Antoni Jackowski – profesor honorowy Uniwersytetu Jagiellońskiego i przewodniczący Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Bogusław Kośmider – przewodniczący Rady Miasta Krakowa oraz Antoni Rumian – wójt gminy Michałowice.

W konferencji wzięło udział ponad 70 osób (jako zarejestrowanych uczestników), w tym pracownicy naukowcy i naukowo-dydaktyczni, reprezentujący zagraniczne (Hiszpania, Słowacja,

Ukraina) i krajowe ośrodki naukowe, a także przedstawiciele bractw i parafii św. Jakuba w Polsce oraz członkowie organizacji i stowarzyszeń zajmujących się m.in. promocją ruchu pielgrzymkowego do Santiago de Compostela.

W imieniu Komitetu Organizacyjnego Konferencji zgromadzonych w auli UPJPII przy ul. Bernardyńskiej 3 powitał ks. kan. Ryszard Honkisz – kustosz Sanktuarium Diecezjalnego św. Jakuba w Więclawicach Starych. Podczas uroczystego otwarcia konferencji przemówienia wygłosili Agustín Núñez Martínez – ambasador Królestwa Hiszpanii w Polsce, ks. bp Krzysztof Zadarko – przewodniczący Rady ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek Konferencji Episkopatu Polski, prof. dr hab. Antoni Jackowski – profesor honorowy Uniwersytetu Jagiellońskiego i Przewodniczący Polskiego Towarzystwa Geograficznego, ks. prof. dr hab. Józef Stala – prorektor ds. potencjału naukowego i współpracy międzynarodowej UPJPII, dr hab. Danuta Piróg, prof. UP – zastępca dyrektora ds. nauki i współpracy zagranicznej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie oraz ks. dr hab. Piotr Roszak – prodziekan ds. nauki Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz przewodniczący Komitetu Naukowego Konferencji.

Obrazy w ramach konferencji prowadzone były z udziałem na cztery sesje – sesję plenarną oraz trzy sesje referatowe. W trakcie konferencji wygłoszono 17 referatów, których autorami byli kolejno: prof. Enrique Alarcón (Universidad de Navarra), ks. kan. Alejandro Barral (Katedra w Santiago de Compostela), prof. Miguel Ángel Belmonte (Universitat Obat Oliba CEU, Barcelona), prof. dr hab. Marcin Kazmierczak (Universitat Obat Oliba CEU, Barcelona), ks. dr hab. Piotr Roszak (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), dr Franciszek Mróz (Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie), ks. prof. dr hab. Maciej Ostrowski (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie), ks. mgr Dariusz Doburzyński (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), ks. mgr Łukasz Skarżyński (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), dr hab. Wojciech Mruk (Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego), dr Waldemar Hass

(Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Głogowie, Bractwo św. Jakuba Apostoła w Jakubowie), dr Agnieszka Jaworska (Fundacja Idź Dalej), mgr Jacek Marian Hołub (Uniwersytet Rzeszowski w Rzeszowie), mgr Rafał Bielecki (Instytut Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie), dr Gerhard Weag (Priatelía sv. Jakuba a Jakubskéj Cesty), mgr Barbara Karpala (Schola Cantorum Cracoviensis), mgr Kajetan Suchecki (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach) oraz doc. Oresta Bordun (Uniwersytet im. Iwana Franki we Lwowie).

W sesji plenarnej i w pierwszej sesji referatowej prowadzonych przez ks. dr. hab. Piotra Roszaka autorzy referatów przedstawili wyniki badań prowadzonych w ramach grantu Narodowego Centrum Nauki *Camino de Santiago i grób św. Jakuba: od historii do hermeneutyki wiary*. Prof. Enrique Alarcon przedstawił wyniki nowych odkryć w grobie św. Jakuba w Santiago de Compostela, ks. kan. Alejandro Barral zaprezentował syntetyczną wizję rozwoju i przekształceń architektonicznych grobu Jakuba, prof. Marcin Kazmierczak wspólnie z prof. Miguelem Angelem Belmonte przedstawili edukacyjny wymiar Camino de Santiago, z naciskiem na kontekst postmodernistyczny obecny w literaturze, ks. dr. hab. Piotr Roszak podkreślił w swym wystąpieniu eklezjologiczne wymiary pielgrzymowania do Composteli, ks. prof. dr. hab. Maciej Ostrowski przedstawił teoretyczne aspekty krajobrazu sakralnego, ks. mgr Dariusz Doburzyński wskazał na drogę pielgrzymkową jako istotny element środowiska kształtowania się i przekazu Dobrej Nowiny, ks. Łukasz Skarzyński dokonał próby bilansu duszpasterskich doświadczeń na hiszpańskich odcinkach Camino de Santiago w latach 1982–2010,

a dr Franciszek Mróz zaprezentował wyniki badań nad dynamiką rozwoju polskich odcinków Drogi św. Jakuba, ich specyfikę oraz geograficzne uwarunkowania.

W drugiej sesji referatowej prowadzonej przez dr. hab. Romana Malarza, prof. UP, problematyka referatów dotyczyła m.in. historycznych aspektów rozwoju kultu św. Jakuba oraz odkrywania głębokiego sensu Camino de Santiago. Trzecią sesję referatową poprowadziła dr Agnieszka Brzezińska, a wygłoszone w jej trakcie referaty poświęcono rozwojowi Drogi św. Jakuba na Słowacji oraz na pograniczu polsko-ukraińskim, a także muzyce w katedrze w Santiago de Compostela.

Większość referatów wygłoszonych podczas konferencji została opublikowana w zbiorze *Droga do Composteli – przeszłość i teraźniejszość* pod redakcją ks. Piotra Roszaka i Franciszka Mroza.

W trakcie generalnej dyskusji uczestnicy konferencji podkreślali konieczność kontynuowania badań naukowych związanych z kultem św. Jakuba oraz rozwojem Drogi św. Jakuba w Polsce. Skierowano także prośbę do organizatorów konferencji o organizację jubileuszowej – X konferencji „Jakubowej”, którą zaplanowano wstępnie na drugi weekend września 2010 roku. Po uroczystym obiedzie odbyły się obrady II zebrania Parlamentu Jakubowego, w trakcie którego przyjęto tekst Deklaracji o potrzebie, celach i zasadach współpracy na rzecz Drogi św. Jakuba w Polsce. Wieczorem uczestnicy spotkania udali się do parafii św. Jakuba Starszego Apostoła w Więclawicach Starych, gdzie zwiedzili Sanktuarium Diecezjalne św. Jakuba.

Uczestnicy konferencji mieli również okazję zobaczyć wystawę fotografii *Camino* autorstwa dr. Arkadiusza Sędeka – pra-

cownika naukowego Instytutu Sztuk Pięknych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Camino to nie tylko fotograficzna relacja z wędrówki, opis hiszpańskich krajobrazów i wrażeń. To podróż w głąb, analiza aktualnych przeżyć i powracających wspomnień. To próba znalezienia sensu w zawiłym labiryncie własnego losu. Przekonanie, że wiara i wytrwałość potrafią czynić cuda. To historyczna droga, w której można się zakochać. To spotkanie z ludźmi różnych narodowości, których Andrzej Kołaczowski-Bochenek, autor książki o kontrowersyjnym tytule *Nie idź tam człowieku!* dzieli na kategorie w zależności od tego, jaką książkę i czy w ogóle przeczytali.

Relacje międzyludzkie są przyjacielskie, w większości braterskie, choć drogę do grobu św. Jakuba przeżywa się raczej samotnie. Tutaj nie ma znaczenia pochodzenie, status społeczny czy materialny. Ważny jest człowiek, w którym potrafimy dostrzec brata. Robert Ward w książce *Moja droga do Santiago. Opowieść pielgrzyma-agnostyka* tak opisuje swoje wspomnienia: „Na drodze nigdy nie brakuje niespodzianek. Każdy dzień przynosi nowe lekcje, przyjaźnie, pytania, wspomnienia, dary i wyzwania”. Udowadnia, że to nie pielgrzym idzie po Camino, to Camino odbywa się w pielgrzymie. Człowiek, który nie wiedział, czego szuka, a znalazł to, co chciał. Gdy przybył na miejsce do katedry w Santiago de Compostela, przeżył najważniejsze. W przestrzeni wibrowały słowa: „No, jesteś wreszcie”.

W drugim dniu konferencji w sanktuarium św. Jakuba w Więclawicach Starych odbyło się spotkanie pielgrzymów na Małopolskiej Drodze św. Jakuba, którego główną częścią było przejście 11-kilometrowym odcinkiem Jakubowego Szlaku z Polanowic do sanktuarium w Więclawicach Starych.

Należy podkreślić, że konferencja była kontynuacją ośmiu spotkań naukowych, które odbyły się kolejno: 12 września 2008 roku w Instytucie Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ w Krakowie (Ogólnopolska Konferencja Naukowa *Drogi św. Jakuba w Polsce – stan badań i organizacja*), 12 września 2009 roku w Muzeum Pielgrzymowania w Częstochowie (Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Pielgrzymi na Drodze św. Jakuba. Przeszłość i teraźniejszość*), 11–12 września 2010 roku w sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach i w parafii św. Jakuba w Więclawicach Starych (Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Kult św. Jakuba na szlakach pielgrzymkowych do Santiago de Compostela*), 3–4 września 2011 roku w sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach i w parafii św. Jakuba w Więclawicach Starych (IV Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Wpływ Świętego Roku Jakubowego na rozwój kultu i Drogi św. Jakuba*), 8 września 2012 roku ponownie w sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach i w parafii św. Jakuba w Więclawicach Starych (V Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Akt Europejski” *bł. Jana Pawła II a renesans Drogi św. Jakuba*), 5–8 września 2013 roku w Wyższym Seminarium Duchownym Archidiecezji Krakowskiej w Krakowie i w Sanktuarium Diecezjalnym św. Jakuba w Więclawicach Starych (VI Międzynarodowa Konferencja Naukowa *1200 lat pielgrzymek do grobu św. Jakuba w Santiago de Compostela oraz Światowe Spotkanie Bractw i Stowarzyszeń św. Jakuba*), 6–7 września 2014 roku w Wyższym Seminarium Duchownym Archidiecezji Krakowskiej w Krakowie i w Sanktuarium Diecezjalnym św. Jakuba w Więclawicach Starych (VII Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Święci i błogosławieni na Drodze św. Jakuba – w 800. rocznicę pielgrzym-*

ki św. Franciszka z Asyżu do Santiago de Compostela) oraz 4–6 września 2015 roku w Bibliotece Publicznej Gminy Michałowice w Michałowicach, na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie oraz w Sanktuarium Diecezjalnym

św. Jakuba w Więclawicach Starych (VIII Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Droga św. Jakuba w Polsce – historia, teraźniejszość i przyszłość. W 10. rocznicę otwarcia pierwszego polskiego odcinka Camino de Santiago*). ■

Kongres PTKS – debaty, prezentacja badań i integracja

tekst i zdjęcie: Klaudia Cymanow-Sosin

Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej, powołane w 2008 roku jako efekt dyskusji podczas konferencji podsumowującej półwiecze badań nad komunikowaniem i mediami w Polsce, zorganizowało w dniach 15–17 września 2016 roku IV Kongres PTKS.

Przypomnijmy, że to właśnie w naszym mieście od 26 do 28 września 2013 roku odbywał się III Kongres Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej pod hasłem *Mediatyzacja życia, kultury, polityki*. Co warto szczególnie podkreślić, podówczas współorganizatorami kongresu były Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej – Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej UJ oraz Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UPJPII, honorowymi patronami byli rektorzy obu uczelni, a istotnym społecznie tematem przewodnim było zjawisko mediatyzacji, czyli wielokierunkowych wpływów i oddziaływań mediów na treści i formy życia społecznego.

Kongresy Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej odbywają się co trzy lata i stanowią jedno z najważniejszych wydarzeń dla badaczy komunikowania masowego.

Tym razem miejscem spotkania było Centrum Kultury Zamek w Poznaniu. Organizatorzy i uczestnicy podkreślali

aktywność Towarzystwa na polu badawczym, ale i ważną dla zainteresowanych integrację rozproszonego środowiska naukowców i praktyków komunikowania, a także troskę o uporządkowanie obszaru studiów nad komunikowaniem i mediami w Polsce, starania o podniesienie ich rangi i poziomu oraz współpracę pomiędzy podobnymi towarzystwami krajowymi i zagranicznymi. Jednym z nadrzędnych celów władz i członków PTKS jest także dążenie do wyodrębnienia nauki o mediach i komunikacji jako autonomicznej dyscypliny naukowej, czego wyrazem była m.in. Uchwała PTKS w sprawie umieszczenia dyscypliny nauki o mediach w panelu HS5 w wykazie Narodowego Centrum Nauki.

IV Kongres PTKS rozpoczął się od uroczystego powitania gości z Polski i z zagranicy, którego dokonała prof. zw. dr hab. Iwona Hofman (UMCS), prezes Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej.

Co szczególnie warto podkreślić, w części III sesji plenarnej *In memoriam* naukowcy wspominali dwie postaci. Pierwsza z nich to prof. Wolfgang Donsbach, a druga to o. prof. Leon Dyczewski, o którym pięknie mówili ks. dr hab. Michał Drożdż, prof. UPJPII i dyrektor Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UPJPII oraz prof. Jerzy Ołędzki,

dyrektor Instytutu Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa na Wydziale Teologicznym UKSW. Były to wypowiedzi bardzo wzruszające – szczególnie że wszyscy pamiętamy, iż śp. prof. Dyczewski był przyjacielem naszego uniwersytetu, uczestnikiem Konferencji Etyki Mediów i dobrym, życzliwym doradcą zarówno dla profesorów, jak i młodszych pracowników naukowych i rzeszy studentów, także w naszej uczelni.

W dalszej kolejności byliśmy uczestnikami ciekawych sesji plenarnych. Celem wymiany myśli były między innymi rozważania nad stanem pracy poszczególnych sekcji badawczych. Tę część spotkania prowadził także ks. dr hab. Michał Drożdż, prof. UPJPII, przewodniczący sekcji aksjologii komunikowania PTKS. W trakcie odbywających się sesji podkreślano między innymi udaną współpracę z naukowymi towarzystwami międzynarodowymi (ICA, ECREA, IPSA, IAMCR) czy badaczami i uczelniami z Europy Środkowej, a także wspieranie działalności wydawniczej.

Kolejne dni stanowiły czas spotkań w siedzibie kampusu Morasko, gdzie mieści się Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Tematem przewodnim było *Komunikowanie społeczne w dobie nowych technologii*. Około trzystu naukowców z różnych ośrodków akademickich z całego kraju, a także z zagranicy (między innymi Czech, Niemiec czy Stanów Zjednoczonych) brało udział w kilkudziesięciu panelach naukowych, dyskusjach oraz w wyborze nowego zarządu. Jak stwierdzili naukowcy, pomimo wielu możliwości, jakie oferują nowe technologie, współczesne media i szybkie kanały komunikacji, okazuje się, że nic nie zastąpi rozmowy twarzą w twarz, bezpośredniej wymiany idei i własnych doświadczeń. Konkluzja ta była także zwieńczeniem debaty w sekcji aksjologicznej, najliczniej reprezentowanej przez pracowników naszego uniwersytetu.

Wśród prelegentów nie zabrakło reprezentacji IDIKS – UPJPII. Swoje referaty wygłosili: ks. dr hab. Michał Drożdż, prof. UPJPII, dr Klaudia Cymanow-Sosin, dr Katarzyna Draj, dr Dorota Narewska, ks. dr Sławomir Soczyński, dr Jakub Żurawski i mgr Bernadetta Cich. Nasze uczestnictwo było podyktowane przede wszystkim pragnieniem wpływu na oddziaływanie mediów w przemianach, jakie dokonują się w ostatnich latach w naszym społeczeństwie. Zmiany w technologiach komunikacyjnych – czego doświadczają nie tylko badacze, ale i użytkownicy mediów – mają olbrzymi wpływ

na praktykę komunikowania społecznego. Prowadząc badania nad tymi zjawiskami, naukowcy mogą wskazywać i prognozować procesy, jakie determinują obszar współczesnej komunikacji społecznej. Wyposażeni w taką wiedzę, jesteśmy w stanie wspomagać naszych studentów w procesie mediatyzacji, która jest nieodzownym aspektem życia tak zawodowego, jak i prywatnego przyszłych dziennikarzy i specjalistów z zakresu komunikacji. Takie spotkania jak Kongres Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej stwarzają możliwość prezentacji dotychczasowych wyników badań, ale także są platformą wymiany refleksji poświęconej komunikowaniu społecznemu w dobie nowych technologii. W jednym miejscu i o jednej porze prezentowane są różne perspektywy i podejścia badawcze. Pracownicy UPJPII zdominowali przede wszystkim te obszary, które dotyczyły kwestii etycznych i teorii wartości we współczesnych naukach o mediach – zarówno w dziennikarstwie, public relations, jak i w szeroko rozumianej komunikacji społecznej. Zastanawialiśmy się, czy rozwój nowych technologii to całkiem nowa jakość w komunikowaniu, czy tylko kolejny ze środków – narzędzi porozumiewania się. Istotą namysłu sekcji aksjologicznej była także refleksja nad tym, jakiego typu relacje tworzą się pomiędzy uczestnikami takiego procesu komunikowania. Różne stanowiska prezentowane przez uczestników tej sekcji najpełniej podsumował ks. prof. Michał Drożdż, podkreślając znaczenie dobra wspólnego na różnych poziomach i platformach komunikacji.

Drugiego dnia kongresu podczas IV Walnego Zjazdu Wyborczego zostały wybrane także władze PTKS. Prezesem na kolejną kadencję została wybrana prof. Iwona Hofman, a do składu nowego zarządu – przy potężnym poparciu prawie 100 głosów – po raz kolejny został wybrany ks. prof. Michał Drożdż. W imieniu naszej społeczności serdecznie gratulujemy zaufania, jakim członkowie PTKS obdarzyli dyrektora IDIKS UPJPII i życzymy powodzenia w pracach nad rozwojem Towarzystwa.

Tych kilka dni spędzonych w Poznaniu było dla nas czasem ciekawych przemyśleń na temat mediów i ich kondycji. Kongres był uczcą intelektualną w towarzystwie wielu znakomitości, które prezentowały wyniki swoich badań i z pewnością przyczynią się do jeszcze silniejszej integracji naszego krakowskiego uniwersyteckiego środowiska medioznawczego. ■

Piotr Czaadajew: pomiędzy miłością do ojczyzny a miłością do prawdy

tekst: Kornelia Dorynek

W dniach 5–8 czerwca 2016 roku po raz kolejny odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa poświęcona filozofii rosyjskiej w ramach cyklu Krakowskie Spotkania. Tegoroczna edycja w całości dedykowana była wybitnemu rosyjskiemu filozofowi – Piotrowi Czaadajewowi. Naukowe zmagania i dyskusje miały miejsce w malowniczo położonym

klasztorze Benedyktynów w Tyńcu. Organizatorami wydarzenia byli: Katedra Filozofii Religii Wydziału Filozoficznego UPJPII, Instytut Edyty Stein (Granada) i Międzynarodowe Centrum Badań nad Chrześcijańskim Wschodem (Granada). Honorowy patronat nad wydarzeniem objęła Rada Konferencji Episkopatów Europy. W tym roku w konferencji

wzięło udział pięćdziesięciu naukowców z Bułgarii, Francji, Hiszpanii, Izraela, Japonii, Niemiec, Polski, Rosji, Słowacji, Szwajcarii, Ukrainy i Włoch, jak również czworo zaproszonych specjalistów: Andrzej Walicki (PAN), Bernard Marchadier (Francja), o. Georgy Orekhanov (Rosja) i Regula Zwahlen (Szwajcaria).

Piotr Czaadajew był postacią niezwykle ważną nie tylko dla rosyjskiej filozofii, ale i dla kultury, literatury, polityki etc. Jego *Pierwszy list filozoficzny* rozpoczął trwającą do dziś debatę na temat miejsca Rosji w historii, kulturze i geopolityce. Różnorodność myśli filozofa przyczyniła się do powstania wielu oryginalnych i odkrywczych referatów. Prelegenci przedstawili wpływ historii i kultury (nie tylko rosyjskiej, ale i europejskiej oraz bizantyjskiej) na prace Czaadajewa. Opisana została również polemika wielu znaczących myślicieli: Tołstoja, Chomiakowa, Tiutczewa, Masaryka; pojawił się nawet referat zestawiający koncepcje Czaadajewa z myślą św. Innocentego z Chersonia. Równie interesującą kwestią był odbiór myśli filozofa w Bułgarii i Polsce.

Na kanwie idei Czaadajewa zajmowano się także wspólnym problemem patriotyzmu, miłości do ojczyzny i narodu, kosmopolityzmu, ale też spróbowano się zmierzyć z trudną przeszłością (II wojna światowa) czy teraźniejszością (wojna na Ukrainie). W niektórych odczytach pojawił się bardzo ciekawy i odkrywczy wątek naukowych aspektów prac rosyjskiego filozofa. Omawiano kwestie relacji między nauką a wiarą i współczesnych badań nad świadomością. Stało się już tradycją, że ostatnim punktem konferencji jest wycieczka po centrum Krakowa śladami wielkich filozofów, takich jak Karol Wojtyła, Józef Tischner czy Roman Ingarden. Nie ina-

czej było tym razem. Ostatnim etapem wycieczki była prawosławna parafia przy ul. Szpitalnej, gdzie uczestnicy wysłuchali opowiadania proboszcza ks. Jarosława Antosiuka o znajdujących się w cerkwi ikonach Jerzego Nowosielskiego.

Warto dodać, że z roku na rok wzrasta zainteresowanie konferencją w środowiskach filozoficznych na całym świecie. Choć w tym roku konferencja trwała aż trzy dni, liczba zgłoszeń zmusiła organizatorów do ostrej selekcji, dzięki czemu merytoryczny poziom konferencji i jej znaczenie wzrosły jeszcze bardziej. Krakowskie Spotkania po raz kolejny stały się przyczynkiem do budowania międzynarodowej współpracy naukowej, ale, co równie ważne, pokazały, że możliwa jest kooperacja mimo różnic politycznych, światopoglądowych i religijnych. Cykl konferencji poświęconych filozofii rosyjskiej doskonale wpisuje się w tradycję UPJPII, jaką są budowanie mostów pomiędzy Wschodem i Zachodem, poznawanie i rozwijanie kultury europejskiej oraz dialog ekumeniczny.

Podsumowanie tegorocznej konferencji stanowić będzie wydana nakładem amerykańskiego wydawnictwa Pickwick Publications (Oregon) książka *Peter Chaadaev: Between the Love of Fatherland and the Love of Truth* pod redakcją Teresy Obolevitch, Artura Mrówczyńskiego-Van Allena i Pawła Rojka. Pojawią się także specjalne wydanie czasopisma „Logos i Ethos” oraz artykuł przedstawiający cały cykl Krakowskich Spotkań w moskiewskim czasopiśmie „Вопросы Философии”. Więcej informacji na temat tegorocznej konferencji oraz kolejnych wydarzeń z cyklu można znaleźć na oficjalnej stronie organizatorów: www.krakowmeetings.eu oraz na facebooku: facebook.com/krakowmeetings. ■

Studencka konferencja filozoficzna w górach

tekst: Klaudia Miśkowicz

W dniach 24–26 kwietnia 2015 roku w Kościelisku odbyła się studencka konferencja naukowa połączona z wędrownkami po górach i długimi rozmowami. Uczestnicy wyjechali z Krakowa już w piątek rano, by jak najwcześniej móc wyjść na szlak, chłonąć majestat gór, oddychać czystym powietrzem i zmierzyć się z trudnościami, jak śnieg i lód na stromych ścieżkach. Wyruszyliśmy z Kościeliska Doliną Małej Łąki (z widokiem na Giewont i setki krokusów) i dalej Ścieżką nad Regłami, wędrując aż do Doliny Białego, przechodząc po drodze przez Przełęcz w Grzybowcu, Polanę Strążyšką i Czerwoną Przełęcz obok Sarniej Skały. Podobno ruch rzeźbi umysł, serce i ciało – dlatego po powrocie do miejsca zakwaterowania nikt nie dał się zwyciężyć zmęczeniu: do późnej nocy prowadziliśmy rozmowy na tematy mniej lub bardziej poważne, pijąc herbatę i obserwując ogień płonący w kominku.

W sobotę po mszy świętej i obfitym śniadaniu rozpoczęła się konferencja – w dość nietypowej scenerii, bo wśród zielonych drzew i w promieniach wiosennego słońca. Na uwagę zasługuje różnorodność tematyki wygłaszanych refera-

tów: była mowa o starożytnych cynikach i śladach cynizmu we współczesnym świecie, o sceptycyzmie w nauce, o pojęciu godności ludzkiej w personalizmie, o pięknie u ks. Józefa Tischnera, o dyskusji u Romana Ingardena... Każdemu wystąpieniu towarzyszyły długie, ożywione dyskusje. Po konferencji uczestnicy znów wyruszyli w góry, gdzie kontynuowali rozmowy, zadając kolejne pytania i dochodząc do nowych wniosków. Tym razem wyruszyliśmy z Doliny Kościeliskiej, ale zaraz skręciliśmy, by wspiąć się na Przysłop Miętusi. Po powrocie ze szlaku kolejny wieczór poświęciliśmy integracji – Wydział Filozoficzny jest przecież jedną rodziną. W konferencji wzięli udział wykładowcy i studenci Wydziału Filozoficznego UPJPII w Krakowie – byli z nami: ks. dr Marek Urban, ks. dr Wojciech Grygiel oraz dr Jakub Synowiec. Najmłodszą uczestniczką wyprawy była piętnastomiesięczna Zosia.

Bez względu na to, czy czas uważa się za absolutny, czy względny – trzeba przyznać, że w Kościelisku płynął za szybko. Trzeba było wrócić – każdy wrócił jednak bogatszy o nowe doświadczenia, nowe pytania i... opaleniznę. ■

Jego Ekszelencja ambasador Jerzy Chmielewski z wizytą na UPJPII w Krakowie

tekst: pracownicy CNBIWM

zdjęcie: Tomasz Kniaź

Na zaproszenie prorektora ks. prof. dr. hab. Józefa Stali 5 maja 2016 roku na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie gościł Jego Ekszelencja ambasador Jerzy Chmielewski, pełnomocnik ministra spraw zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej dr. Witolda Waszczykowskiego do spraw Świątowych Dni Młodzieży. Ambasador Chmielewski reprezentował ministra Waszczykowskiego podczas międzynarodowej konferencji *Świątowe Dni Młodzieży. Źródła i rozwój idei*, która odbyła się 1–2 kwietnia 2016 roku w Krakowie, przedstawiając list ministra adresowany do organizatorów i uczestników tego wydarzenia. Natomiast w maju głównym celem jego wizyty było bezpośrednie sprawdzenie stanu przygotowań i miejsc Świątowych Dni Młodzieży w Krakowie. Warto dodać, iż nasz uniwersytet pozytywnie odpowiedział na prośbę ambasadora, pracownika ministerstwa i przygotował salę oraz użyczył jej pracownikom ministerstwa podczas Świątowych Dni Młodzieży w Krakowie. ■

Profesor Gerald Grace, autorytet w zakresie szkolnictwa katolickiego z wizytą na UPJPII w Krakowie

tekst: pracownicy CNBIWM

zdjęcie: Tomasz Kniaź

Prorektor UPJPII ks. prof. dr. hab. Józef Stala 13 maja 2016 roku gościł na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie prof. Geralda Grace'a z Uniwersytetu Londyńskiego oraz ks. dr. hab. Pawła Mąkosę, prof. Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Profesor Grace jest założycielem i dyrektorem Centrum Badań i Rozwoju Edukacji Katolickiej (Centre for Research and Development in Catholic Education) w Instytu-

cie Edukacji na Uniwersytecie Londyńskim, które w 2016 roku zostało przeniesione do St Mary's University w Londynie. Profesor Grace jest autorytetem zwłaszcza w zakresie szkolnictwa katolickiego, autorem wielu publikacji naukowych (między innymi *Catholic Schools: Mission, Markets, and Morality*, *School Leadership: Beyond Education Management*), redaktorem prestiżowego, dwutomowego *Podręcznika edukacji katolickiej (International Handbook of Catholic Education)*, analizującego wyzwania dla systemów szkolnictwa w kilkudziesięciu krajach świata. Jest także założycielem i redaktorem naczelnym czasopisma „International Studies in Catholic Education”. Podczas spotkania profesorowie trzech uniwersytetów, a zarazem specjaliści w zakresie katechetyki i edukacji katolickiej przedstawili różne propozycje współdziałania, między innymi poprzez wymianę publikacji naukowych, tłumaczenie tekstów, organizację wspólnych konferencji lub projektów edukacyjnych, promowanie inicjatyw pedagogiczno-katechetycznych na tych uniwersytetach. Rozmawiano także o ściślejszej współpracy między uniwersytetami, ze szczególnym uwzględnieniem wspólnych działań specjalistów w różnych dyscyplinach. Obecnie jest przygotowywane porozumienie o współpracy między uniwersytetami oraz w ramach programu Erasmus+.

UPJPII w stronę Ukrainy

tekst: pracownicy CNBiWM

zdjęcie: pracownicy Konsulatu Generalnego Ukrainy w Krakowie

Od kilku miesięcy prorektor UPJPII ks. prof. dr hab. Józef Stala wraz z zespołem prowadzą rozmowy z Olehem Mandiukiem, konsulem generalnym Ukrainy w Krakowie, między innymi w sprawie przygotowania projektu wsparcia obywateli Ukrainy, aby sprawnie zintegrowali się ze społeczeństwem i kulturą naszego kraju. Inicjatywę objął honorowym patronatem konsul generalny Ukrainy w Krakowie. Obecnie na terenie 5 województw Polski południowej (świętokrzyskie, małopolskie, śląskie, dolnośląskie, opolskie), które obejmuje działalność konsulatu, przebywa około 400 tys. obywateli Ukrainy, co stanowi około jedną trzecią wszystkich Ukraińców obecnie przebywających w Polsce. Natomiast w szkołach na tym terenie uczy się około 400 dzieci z Ukrainy. Od 11 lat Ukraina jest głównym kierunkiem działań promocyjnych i marketingowych w ramach programu „Study in Poland” – Ukraińcy stanowią największą grupę studentów zagranicznych w Polsce: w roku akademickim 2014/2015 na polskich uczelniach studiowało ich 23392 – czyli ponad 50 proc. studentów

zagranicznych pochodziło z Ukrainy. Współczynnik przyrostu ich liczby w roku akademickim 2015/2016 wyniósł ponad 30 proc. – obecnie na polskich uczelniach jest ich 30589 (w samym Krakowie studiuje około 6 tys.). Najwięcej studentów z Ukrainy studiowało w roku 2015/2016 na uczelniach stołecznych i na południowym wschodzie kraju: w województwach mazowieckim (8837), małopolskim (4835), lubelskim (4484) i podkarpackim (2438). Najmniej studentów z Ukrainy jest w województwach warmińsko-mazurskim, lubuskim i podlaskim. Najwięcej kształcą się na uczelniach niepublicznych. Na wielu uczelniach stanowią oni dominującą (a czasem jedyną) grupę narodowościową wśród studentów zagranicznych. Należy zauważyć, iż studenci z Ukrainy bardzo łatwo i szybko adaptują się do uwarunkowań kulturowo-społecznych związanych ze studiami w Polsce oraz szybko i w wysokim stopniu zaawansowania opanowują język polski. Wynika to zapewne z kapitału wizerunkowego Polski na Ukrainie oraz bliskości kulturowej i historycznej naszych krajów. ■

Kraków, Bańska Bystrzyca i Rzym

tekst: pracownicy CNBiWM
zdjęcie: pracownicy CNBiWM

Na zaproszenie prorektora UPJPII, ks. prof. dr. hab. Józefa Stali, 24 października 2016 roku gościliśmy na UPJPII dwoje profesorów z Uniwersytetu Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy: prof. dr. hab. Danę Hanesovą i prof. dr. hab. Pavla Hanesa oraz ks. prof. dr. Mirosława Stanisława Wierzbickiego SDB, profesora Papieskiego Uniwersytetu Salezjańskiego w Rzymie (Professore Straordinario di Pedagogia Religiosa, Facoltà di Scienze dell'Educazione, Università Pontificia Salesiana), który w swoich badaniach podejmuje zagadnienia edukacji religijnej. Prof. Hanesova uzyskała dwa doktoraty: z metodologii nauczania języka obcego oraz edukacji religijnej. Od 2005 roku prowadzi zajęcia podejmujące zagadnienia edukacji religijnej w krajach Unii Europejskiej oraz przygotowania nauczycieli do pracy w szkole. Natomiast prof. Hanes podejmuje zagadnienia teologiczne, głównie z zakresu bibliistyki i apologetyki oraz filozofii i etyki. UPJPII ma już podpisaną umowę o współpracy z Papieskim Uniwersytetem Sa-

lezjańskim w Rzymie, obecnie przygotowywana jest umowa w ramach programu Erasmus+ z Uniwersytetem Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy. Ksiądz prorektor i wszyscy goście uczestniczyli także jako prelegenci w międzynarodowej konferencji *Nauki humanistyczne i społeczne wobec fenomenu ciszy*, zorganizowanej przez Krakowską Akademię im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego.

Uniwersytet Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy (Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici) został powołany 1 lipca 1992 roku. Nosi imię wybitnego uczonego słowackiego czasów oświecenia. Uczelnia ma 6 wydziałów: Wydział Ekonomiczny (Ekonomická fakulta); Wydział Nauk Humanistycznych (Filozofická fakulta); Wydział Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych (Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov); Wydział Nauk Przyrodniczych (Fakulta prírodných vied); Wydział Pedagogiczny (Pedagogická fakulta); Wydział Prawa (Právnická fakulta). ■

Inauguracja i jubileusz na Uniwersytecie Trzeciego Wieku

tekst: Irena Szlachta

zdjęcia: Stanisław Balon, Jerzy Dominik Snopiński

Uniwersytet Trzeciego Wieku UPJPII rozpoczął piąty rok swojej działalności. Uroczystość jubileuszowa połączona z inauguracją roku akademickiego odbyła się 27 października 2016 roku. Przybyłych powitał rektor UPJPII ks. prof. dr hab. Wojciech Zyzak.

Następnie rozpoczęła się Eucharystia pod przewodnictwem Jego Ekscelencji ks. bp. prof. dr hab. Romana Pindla. Koncelebransami byli: były prorektor UPJPII ks. prof. dr hab. Maciej Ostrowski, prodziekan Wydziału Teologicznego ks. dr hab. Roman Bogacz, prof. UPJPII, prodziekan Wydziału Teologicznego, a zarazem kierownik UTW ks. dr hab. Jan Dziedzic, prof. UPJPII, ks. dr hab. Szymon Drzyżdzyk oraz ks. kanclerz Andrzej Lichosyt.

Podczas mszy świętej homilię wygłosił bp Roman Pindel. Odnosząc się do czytanego w tym dniu fragmentu Listu do

Efezjan (6, 10–20) stwierdził, że chrześcijanin to człowiek walki. Życie to walka duchowa z szatanem, grzechem i ze swoimi słabościami. Modlitwa motywuje do tej walki, a bez przyzywania Boga nie ma zwycięstwa.

Nawiązaniem do jubileuszu było przybliżenie przez słuchaczkę panią Teresę Kubalę pięcioletniej historii UTW. Wspomniała m.in., że jedną z osób uczęszczających na zajęcia od początku istnienia UTW jest dr Barbara Salomea Swolkień, która za dwa lata będzie obchodzić setne urodziny. Ksiądz bp Roman Pindel wręczył pani Barbarze dyplom Honorowego Słuchacza UTW UPJPII, życząc jej dużo zdrowia i błogosławieństwa Bożego na kolejne lata. Były kwiaty, jubileuszowa publikacja *Seniorzy na Uniwersytecie Jana Pawła II* i oczywiście wykonane przez chór i obecnych tradycyjne *Sto lat* – z małą korektą, gdyż Honorowej Słuchaczce UTW zaśpiewano „dwieście lat”.

Następnie kierownik UTW ks. Jan Dziedzic podziękował ks. biskupowi i kapłanom sprawującym Eucharystię, wykładowcom i osobom realizującym program edukacyjny na UTW, swoim współpracownikom i studentom aktywnym w pracy na rzecz UTW. Były również podziękowania dla wszystkich, którzy przyczynili się do powstania wspomnianego już wydawnictwa jubileuszowego. W imieniu słuchaczy słowa wdzięczności władzom uniwersyteckim, wykładowcom i osobom organizującym działalność na UTW przekazała słuchaczka, pani Zofia Szymula. Po błogosławieństwie nastąpiła swoista immatrykulacja, czyli rozdanie indeksów słuchaczom pierwszego roku. Na zakończenie ks. Jan Dziedzic, dziękując obecnym za przybycie, zaprosił wszystkich na mały poczęstunek i zachęcił do zakupu książki *Seniorzy na Uniwersytecie Jana Pawła II*. ■

O Uniwersytecie Trzeciego Wieku z okazji jubileuszu

tekst: Irena Szlachta

zdjęcie: Jerzy Dominik Snopiński

W bieżącym roku Uniwersytet Trzeciego Wieku na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie obchodzi pięciolecie swego istnienia. Jubileusz jest okazją do podsumowań i ocen.

Decyzja o powołaniu UTW zapadła w roku 2011. Oferta została skierowana do osób w wieku 50+, które zakończyły działalność zawodową, ale czują potrzebę dalszego rozwoju intelektualnego i duchowego. Zadanie zorganizowania UTW powierzono aktualnemu prodziekanowi Wydziału Teologicznego ks. dr. hab. Janowi Dziedzicowi, prof. UPJPII. Pełnomocnikiem rektora ds. UTW został ówczesny prorektor UPJPII, ks. prof. dr hab. Maciej Ostrowski. Propozycję realizacji obsługi administracyjnej słuchaczy otrzymała mgr Małgorzata Szewczyk. W wyniku przeprowadzonej pierwszej rekrutacji przyjęto 241 studentów i już dziesiątego października 2011 roku odbyła się inauguracja roku akademickiego dla studentów UTW. W kolejnych latach zainteresowanie UTW rosło, o czym świadczy stale zwiększająca się liczba słuchaczy. Początkowo UTW miał swą siedzibę przy ul. Franciszkańskiej 1. Potem był również gmach Biblioteki Głównej przy ul. Bobrzyńskiej 10. Aktualnie zajęcia odbywają się przy ul. Bernardyńskiej 3.

Obecnie Uniwersytetem nadal kieruje ks. dr hab. Jan Dziedzic, prof. UPJPII. W zapewnieniu dobrego funkcjonowania UTW pomaga obecna sekretarka mgr Marta Obrok, która podobnie jak jej poprzedniczka stara się jak najlepiej zaspokajać potrzeby stale rosnącej liczby słuchaczy.

Uniwersytet Trzeciego Wieku na UPJPII jest placówką dydaktyczną i jednym z głównych celów jej działalności jej włączanie osób starszych do systemu kształcenia ustawicznego.

Podstawową formą działalności edukacyjnej na UTW są wykłady z dziedziny filozofii, teologii, nauk społecznych i historii. Podejmowane są również problemy współczesności. Wykładowcami są

nauczyciele akademicy UPJPII i zaproszeni goście. W ciągu pięciu lat 86 wykładowców wygłosiło 352 wykładów.

Uniwersytet oferuje słuchaczom szeroki i stale wzbogacany program zajęć fakultatywnych. Należą do nich:

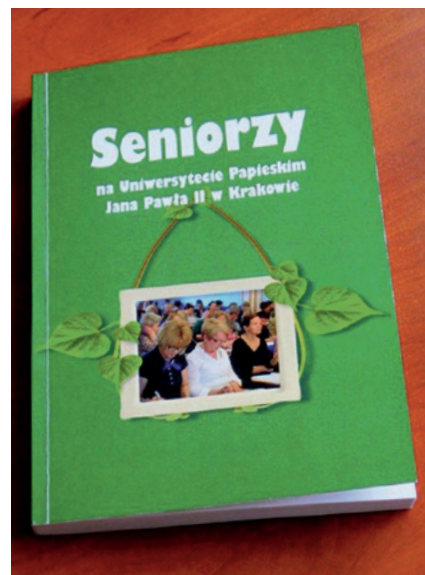
- realizowane w ramach programu turystycznego wycieczki, wyjazdy rehabilitacyjne oraz zwiedzanie z przewodnikiem Krakowa i okolic;
- wyjścia na imprezy kulturalne: do teatru, opery, kina, na koncerty;
- lektoraty języków obcych: angielskiego, niemieckiego, francuskiego, a obecnie również hiszpańskiego;
- kursy komputerowe;
- ćwiczenia na siłowni UPJPII i popularne „chodzenie z kijkami”, czyli nordic walking;
- możliwość udziału w warsztatach artystycznych zarówno seniorów, jak i ich wnuków;
- chór.

Przewidziano również program o charakterze religijnym: wspólne msze święte, dni skupienia, pielgrzymki, spotkania mikołajowe czy opłatkowe.

UTW był jednym z organizatorów międzynarodowej konferencji naukowej: *Starość. Problem czy szansa?*, która odbyła się 15 maja 2014 roku. Celem konferencji było pokazanie, że człowiek stary ma prawo, jak każdy, być traktowany podmiotowo i może odegrać twórczą rolę w kształtowaniu rzeczywistości. Postanowiono także uczestniczyć w programie Erasmus. W związku z tym odbyły się już spotkania z organizacjami senioralnymi z Włoch, Chorwacji i Niemiec.

Wzrasta również liczba słuchaczy pomagających jako wolontariusze m.in. w pracach administracyjnych w sekretariacie, jak i podczas wydarzeń organizowanych na UTW.

Studenci uczestniczą w akcjach pomocy dla innych, przeprowadzając m.in. zbiórki pieniędzy na misje, na rzecz Hospicjum św. Łazarza czy zbiórki darów dla dzieci z krakowskiego Domu Dziecka św. Ludwika.

Więcej informacji na temat UTW można znaleźć na stronie internetowej: www.utw.upjp2.edu.pl.

Liczba słuchaczy sukcesywnie wzrasta. Rok akademicki 2016/2017 rozpoczęło 680 osób. Wśród nich jest studentka, która za dwa lata będzie obchodzić setne urodziny.

Utrzymanie zainteresowania seniorów studiami na naszym UTW wymaga, aby oferta edukacyjna była stale poszerzana o nowe propozycje, tak aby przyciągała nowych słuchaczy. W bieżącym roku akademickim planowane jest m.in. wydanie podręcznika z wykładami dla studentów UTW *W trosce o religijną dojrzałość*, stworzenie koła biblijnego, prowadzenie seminariów, powołanie grupy teatralnej, sekcji fotograficznej i klubu szachowo-brydżowego. Realizacja zamierzeń i bieżąca sprawna obsługa tak dużej liczby słuchaczy stanowią jednak spore wyzwanie dla kierownika UTW i sekretariatu. Potrzeba wzmocnienia kadrowego oraz przydzielenia dodatkowego pomieszczenia dla potrzeb UTW staje się sprawą coraz pilniejszą.

Więcej na temat pięcioletniej obecności seniorów w murach papieskiej uczelni można przeczytać w wydanej z okazji jubileuszu książce *Seniorzy na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie*. ■

Erasmus+ w Zakopanem

tekst: Jolant Nieścior, Iwona Bąk
zdjęcia: pracownicy CNBiWM

W ramach podsumowania drugiego semestru roku akademickiego 2015/2016 dla naszych zagranicznych kolegów, studentów programu Erasmus+ pracownicy CNBiWM zorganizowali wyjątkową wyprawę do Zakopanego. W wyjeździe uczestniczyli studenci z Włoch, Niemiec, Portugalii i polscy studenci, opiekunowie *buddies*. Niestety w stolicy polskich Tatr aura była pochmurna i dżdżysta, góry zasnuwane chmurami i mgłami. Cóż, z planowanego podejścia na Kasprowy Wierch musieliśmy zrezygnować... ale przecież w tak magicznym miejscu nawet w deszczu można ciekawie spędzić czas. Ubrani w kolorowe peleryny, zamiast w góry lub dolinki ruszyliśmy na Krupówki. Tam nasi zagraniczni koledzy mogli oglądać regionalne pamiątki, rękodzieła ludowe, tradycyjne elementy strojów góralskich i... ciupagi. Oczywiście była również degustacja oscypków. Następnie odwiedziliśmy Muzeum Tatrzańskie im dr. Tytusa Chałubińskiego i Muzeum Stylu Zakopiańskiego im Stanisława Witkiewicza – popularną Kolibę. To wyjątko-

we miejsce, gdzie poznaliśmy elementy tradycyjnego stylu podhalańskiego, nie tylko budowy drewnianych domów, ale również wyposażenia, mebli i rzemiosła artystycznego. Idąc najstarszą ulicą Zakopanego – Kościeliską, podziwialiśmy zespół góralskiej zabudowy drewnianej, m.in. Zagrodę Gąsieniców, Karcznię u Wnuka (gdzie spróbowaliśmy kwaśnicy, moskoli i placków zbójnickich), stary drewniany Kościół Matki Bożej Częstochowskiej. Nawet deszcz przestał nam przeszkadzać.

A wieczorem dotarliśmy do Kościeliska, gdzie w Zajeździe Józef (u wylotu

Doliny Kościeliskiej) czekała na nas góralska biesiada. Przy dźwiękach góralskiej muzyki rozpoczęła się lekcja góralskiego tańca. Był styl juhaski i solowy, niestety zbójników nie było – więc tego stylu nie poznaliśmy. Nasi zagraniczni koledzy byli pełni podziwu dla naszej kondycji i chętnie (choć nie bez trudności) sami próbowali tańczyć.

Kolejny dzień również był pochmurny, ale już bez deszczu. Patrzyliśmy w niebo z nadzieją, że chmury się rozstąpią i ukaże się piękna panorama Tatr. Niestety pogoda nie zachęcała do górskich wycieczek. Wybraliśmy się więc do Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej na Krzeptówkach. Zapoznaliśmy się z historią świątyni, przeszliśmy drogą krzyżową i podziwialiśmy ołtarz papieski w parku fatimskim, przy którym Jan Paweł II odprawił mszę świętą w Zakopanem pod Krokwią 6 czerwca 1997 roku.

Gdy opuszczaliśmy to wyjątkowe miejsce, zza chmur wyłonił się Giewont (legendarny Śpiący Rycerz) i krzyż na jego szczycie. To było magiczne pożegnanie.

Trochę żał, że nie zdobyliśmy żadnego szczytu, ale był to wspaniały czas z góralską tradycją, kulturą i przede wszystkim gościnnością.

Studenci Erasmusu byli zachwyceni i zapewniali, że nigdy tej wyprawy nie zapomną. ■

Stypendium w Polskiej Stacji Naukowej Polskiej Akademii Nauk w Wiedniu

tekst: Paweł Kajzar, doktorant na Wydziale Historii Sztuki i Dziedzictwa Kulturowego UPJPII

Praktykę realizowaną w ramach programu Erasmus+ odbyłem w Polskiej Stacji Naukowej Polskiej Akademii Nauk w Wiedniu w terminie od kwietnia do czerwca 2016 roku. Moimi opiekunami w stacji byli prof. Bogusław Dybaś, dr Anna Ziemska oraz mgr Lidia Gerc.

Do moich głównych zadań należały obsługa biblioteki i pomoc w organizacji konferencji naukowych oraz sporządza-

nie z nich sprawozdań; uczestniczyłem także w realizacji projektów badawczych, między innymi dotyczących rodziny Lanckorońskich; brałem udział w procesie wydawniczym publikacji Stacji – tworzyłem indeksy osobowe i geograficzne. Poprzez aktualne badania miałem także kontakt z archiwaliami.

Dzięki praktykom zdobyłem doświadczenie w zakresie funkcjonowania Stacji, poznałem kulturę i zobaczyłem

najważniejsze zabytki nie tylko Wiednia i Austrii, ale także Słowacji (między innymi Bratysławy) i Węgier (między innymi Budapesztu). Praktyki pozwoliły mi także podszlifować język angielski.

Serdecznie zachęcam studentów i doktorantów do wyjazdów zagranicznych. Dzięki nim można zdobyć nie tylko doświadczenie naukowe i zawodowe, ale przede wszystkim poznać kulturę i historię danego miejsca. ■

Z wizytą w Centrum Językowym Uniwersytetu w Trewirze

tekst: Marta Krzanowska, Maria Banach, Bożena Tuszewska

W okresie pomiędzy 17 a 24 czerwca 2016 roku grupa trzech pracowników Międzywydziałowego Studium Języków Obcych UPJPII realizowała pobyt na Uniwersytecie w Trewirze (Zachodnie Niemcy), intensywnie uczestnicząc w różnorodnych spotkaniach specjalistycznych (o charakterze administracyjnym i dydaktycznym) oraz biorąc udział w licznych hospitacjach z zajęć z zakresu języków nowożytnych (język angielski, język niemiecki) oraz języków starożytnych (greka, łacina).

Postacią niezwykle aktywną i w pracy w najwyższym stopniu bardzo dobrze zorganizowaną (a jakże – przecież jesteśmy w Niemczech) okazał się kierownik Studium Językowego Peter Knopp, który przy okazji ujawnił swoje zainteresowania historyczno-archeologiczne i umiejętności przewodnika turystycznego, kiedy oprowadzał nas po swoim rodzinnym mieście.

Centrum Językowe Uniwersytetu w Trewirze to samodzielna jednostka, prowadząca kursy języków nowożytnych: angielskiego, francuskiego, włoskiego, hiszpańskiego, chińskiego, japońskiego, rosyjskiego, portugalskiego. Współpracuje również z filologią klasyczną i slawistyką. W odniesieniu do języków nowożytnych obowiązuje zasada, aby zajęcia prowadził *native speaker*. Zajęcia językowe prowadzone są do poziomu B2, jedynie angielski do poziomu C1. Każdy semestr kończy się egzaminem, a semestr finalny egzaminem certyfikowanym (UNICert). Studenci, aby sfinalizować kurs, muszą zaliczyć na 60% każdą z kompetencji językowej (czytanie, pisanie, mówienie, słuchanie). Jeśli którąś z nich zaliczą na niższym poziomie procentowym, są zobowiązani powtórzyć kurs. Na drugim stopniu studiów wymagana jest znajomość języka na poziomie C1. Uczestniczyliśmy w kilkorgu zajęć z języka angielskiego na poziomie B2, który prowadzi się jako tzw. *General English* oraz jako zajęcia wyspecjali-

zowane, nastawione na ćwiczenie poszczególnych kompetencji (między innymi słownictwo akademickie, komunikacja pisemna i werbalna). Duże wrażenie wywarły na nas zajęcia z języka angielskiego prowadzone przez p. Christianę Overtenf-Goddwin z zakresu słownictwa akademickiego: w części pierwszej grupa bardzo aktywnie pracowała podczas omawiania prezentacji, a potem odgrywała scenki na wybrane tematy. Mogliśmy również zobaczyć kursy języka niemieckiego przeznaczone dla obcokrajowców. Prowadzone są one dla trzech grup: studentów zagranicznych, cudzoziemców nieposiadających obywatelstwa przygotowujących się do egzaminu C1 (umożliwiającego pójście na studia) oraz dla osób mających status uchodźcy realizujących roczne kursy całodniowe kończące się uzyskaniem poziomu B2. Kursy zwykle A1, A2 prowadzone są w wymiarze 10 godzin tygodniowo. Studium Językowe w Trewirze ma również ofertę płatnych kursów wakacyjnych.

Ponieważ grupa odwiedzająca Uniwersytet w Trewirze miała w składzie dwóch klasyków, w układzie wyjazdowego programu nie mogło w sposób oczywisty zabraknąć hospitacji zarówno zajęć językowych z języka starogreckiego, jak i języka łacińskiego.

Studenci uczelni wyższych w Niemczech są zobowiązani, realizując kierunki humanistyczne na wyższych uczelniach, do złożenia egzaminu tzw. Latinum i Graecum, czyli całości kursu języka łacińskiego i języka starogreckiego (oprócz tych, którzy owo Latinum i Graecum zrealizowali na etapie szkoły średniej). Takie uzupełniające kursy języka łacińskiego i greckiego dla swoich studentów humanistów realizuje również Uniwersytet w Trewirze. Ogólna liczba zajęć z zakresu takiego kursu to 120 godzin (łacina) i znacznie szerszy kurs języ-

ka greckiego (minimum 270 godzin). Spotkania lektoratowe odbywają się dwa razy w tygodniu. Dla tych, którzy w tempie przyspieszonym muszą lub chcą zdać egzamin z obu języków, organizowane są również intensywne, odpłatne kursy wakacyjne, które odbywają się w krótszym czasie, a zajęcia są jeszcze bardziej skondensowane.

Z obserwacji hospitatycznych i szczegółowych rozmów przeprowadzonych z lektorami prowadzącymi zajęcia oraz studentami wynika, że studenci bardzo solidnie przygotowują się do zajęć i biorą w nich czynny udział.

Dużą część pracy wykonują w domu, a na zajęciach (lektorat – translatorium pana Siegera) prezentują swoje przykładowe tłumaczenia, wcześniej przemyślane i sprawdzone w oparciu o komentarz gramatyczno-tekstowy zawarty w podręczniku. Jeżeli zajęcia mają charakter propedeutyczny przed właściwą pracą tłumaczeniową i dotyczą konkretnego zakresu poznawanej gramatyki, to również sprowadzają się w dużej części do korekty zadanych wcześniej ćwiczeń, utrwalających zjawiska gramatyczno-składniowe (zajęcia pani Beer).

Z uwagą i podziwem śledziłyśmy zajęcia translatorskie pana Siegera (łacina – zajęcia oparte na fragmencie tekstu Liwiusza *Ab urbe condita*) oraz pani Schwind (greka – zajęcia oparte na fragmentach tekstów presokratyków), na których zarówno prowadzący, jak i studenci wykazywali się niebywałą drobiazgowością i cierpliwością w analizie tekstów zleconych do pracy domowej, a na zajęciach korygowanych, uzupełnianych i ostatecznie akceptowanych pod kątem przekładu.

Jako ciekawostkę należy przytoczyć fakt, że niemiecka szkoła nauczania języka łacińskiego propaguje wymowę nieco różniącą się od naszych zasad pronuncjacji tego języka, o czym obie strony spotkania polsko-niemieckiej grupy klasyków z zainteresowaniem rozmawiały, przytaczając szereg przykładów (nie omieszkamy o tym opowiedzieć naszym studentom).

A teraz coś z zakresu historii miasta, jako że nie byliśmy w stanie oprzeć się jego antycznemu urokowi.

Trewir to najstarsze niemieckie miasto, zamieszkiwane niegdyś przez celtyckie plemię Trewerów. Początki miasta sięgają czasów rzymskich, o czym przypomina napis na Czerwonym Domu, znajdującym się przy trewirskim rynku: „Ante Romam Treviris stetit annis mille trecentis...”.

Z okresu rzymskiego zachowało się sporo zabytków: Porta Nigra, termy cesarskie Konstancjusza, termy Barbary, pozostałości amfiteatru, bazylika Konstantyna (Aula Tronowa), rzymski most na rzece Mozeli.

Prawdziwą radością dla klasyków był widok z okna na Porta Nigra (Czarną Bramę), wybudowaną przez Rzymian w II wieku, po podboju Trewerów w 16 roku p.n.e. i założeniu miasta, ku czci Augusta, nazwanego Augusta Treverorum. Brama ta swój obecny kolor zawdzięcza działaniu mikroorganizmów.

Na przełomie III i IV wieku Trewir był siedzibą cesarza Konstantyna, a także od III wieku siedzibą chrześcijańskiego biskupstwa. Z późniejszych zabytków należy wspomnieć Kościół Najświętszej Marii Panny oraz Katedrę św. Piotra, gdzie przechowywana jest szata Chrystusa, w której, według tradycji, przeszedł drogę krzyżową.

Prawdziwą gratką stanowiły liczne łacińskie napisy znajdujące się na murach budynków. Wyjątkową niespodzianką był fakt, że mogliśmy zobaczyć wystawę poświęconą Neronowi (który, notabene, z Trewirem nie ma nic wspólnego). Wybrałyśmy się również na wycieczkę do pobliskiego (60 km) Luksemburga.

Wszystkich naszych studentów zapraszamy w imieniu trewirskiego Biura Erasmus do odwiedzenia Uniwersytetu w Trewirze, a pracowników UPJPII zachęcamy do czynnej współpracy z tą uczelnią. ■

Praktyki w Deutsch-Polnischer Verein Cottbus, Niemcy w ramach programu Erasmus+

tekst i zdjęcie: Klaudia Dudka, Aneta Krempa

Jesteśmy studentkami pracy socjalnej, obecnie po drugim roku studiów. W tym roku zdecydowałyśmy się na zagraniczne praktyki w ramach programu Erasmus+. Swoją dwumiesięczną przygodę rozpoczęłyśmy 1 lipca w pięknym mieście Cottbus. Pomimo niewielkiej liczby ludności istnieje i dobrze funkcjonuje tam dużo instytucji o charakterze socjalnym. Spośród nich wybrałyśmy niemiecko-polskie stowarzyszenie dla dzieci i młodzieży. Przez dwa miesiące pracowałyśmy z dziećmi w różnym wieku. Poprzez zabawę uczyłyśmy ich języka polskiego, wspólnie poznawaliśmy kulturę zarówno Polski, jak i Niemiec. Pomagałyśmy w planowaniu oraz organizowaniu projektów socjalnych dla młodzieży, w których również mogłyśmy brać udział. Dzięki tym projektom nauczyłyśmy się, jak współpracować z młodzieżą. Jednym z najlepszych projektów był dla nas tygodniowy wyjazd na

wyspę Hiddensee. Przeznaczony był on tylko dla dziewcząt – rozmawiałyśmy na temat roli kobiety w dzisiejszych czasach. Nasze młodsze koleżanki uczyły się podstawowych rzeczy, takich jak przygotowywanie posiłków oraz dbanie o czystość. Pomimo wielu obowiązków projekt był dla wszystkich świetną zabawą.

Dzięki praktykom zdobyłyśmy ogromne doświadczenie, poznałyśmy wielu wspaniałych ludzi, kulturę innego kraju, różne metody pracy zarówno z młodymi, jak i starszymi osobami. Miałyśmy także szansę poznać pracę innych placówek socjalnych oraz wziąć udział w wydarzeniach przez nie organizowanych. Pomimo wielu obowiązków miałyśmy również czas na zwiedzanie innych miast oraz odpoczynek. Serdecznie zachęcamy do odbycia praktyk zagranicznych w ramach programu Erasmus+. ■

Powitanie zagranicznych studentów

tekst: Pracownicy CNBiWM

zdjęcie: Tomasz Książ

Z inicjatywy pracowników Centrum Naukowo-Badawczego i Współpracy Międzynarodowej UPJPII zagraniczni studenci biorący udział w programie Erasmus+ zostali uroczystie powitani w ramach tzw. Orientation Days 6 października 2016 roku. W pierwszym semestrze 2016/2017 na UPJPII gościmy 21 studentów z 6 krajów: Hiszpanii (2), Portugalii (4), Włoch (5), Chorwacji (4), Niemiec (3) i Słowacji (3).

Najpierw wszystkich zgromadzonych gości powitał ks. prof. dr hab. Józef Stala, prorektor ds. potencjału naukowego i współpracy międzynarodowej. W spotkaniu uczestniczyli również goście ze Stanów Zjednoczonych, w tym stypendystka Fulbright English Teaching Assistant Program, pani Madison Harry, która w tym roku akade-

mickim prowadzi zajęcia dla studentów i pracowników UPJPII. Studenci wymiany zagranicznej mieli też okazję posłuchać krótkiego wykładu wygłoszonego przez dr. Piotra Drąga na temat UPJPII i jej patrona św. Jana Pawła II.

Po części oficjalnej studenci UPJPII, którzy opiekują się naszymi gośćmi, oprowadzili ich po Starym Mieście oraz obiektach uczelni. Kolejną atrakcją przygotowaną przez zespół CNBiWM było wspólne zwiedzanie Kazimierza w tzw. meleksach, podczas którego studenci mogli lepiej poznać tę część Krakowa, jej klimatyczne ciasne uliczki i stare kamienice.

Spotkanie zostało zorganizowane z myślą o studentach zagranicznych, rozpoczynających naukę w UPJPII. Na uczestników programu czekał słodki

poczęstunek oraz zestawy upominków. Mamy nadzieję, że zorganizowanie powitania studentów zagranicznych biorących udział w programie Erasmus+ stanie się tradycją UPJPII i na stałe wpisze się w kalendarz wydarzeń organizowanych przez uczelnię. Warto podkreślić, iż znalezienie się w nowym środowisku kulturowym może być trudne dla studentów z zagranicy.

Pracownicy CNBiWM wspierają swoimi działaniami studentów w codziennych sprawach związanych z życiem studenckim, a także pomagają w asymilacji do nowego środowiska.

Życzymy naszym studentom wielu sukcesów i wyzwań podczas pobytu na naszej uczelni. ■

Ścieżkami religijnych okolic Krakowa

tekst i zdjęcie: Aleksandra Siurnicka

W piątek 3 czerwca 2016 roku studenci drugiego roku turystyki religijnej Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie udali się na wycieczkę do Bochni i Staniątek. Wyjazd odbył się w ramach przedmiotu *Okolice Krakowa* – miejsca turystyki religijnej, prowadzonego przez dr Annę Wajdę, która wycieczkę zorganizowała i towarzyszyła nam w jej czasie. Dużą radością była również obecność pomysłodawcy i współtwórcy kierunku turystyka religijna oraz opiekuna naszego roku – ks. dr. hab. Romana Bogacza.

Pierwszym miejscem, do którego się udaliśmy, była Kopalnia Soli w Bochni, gdzie mogliśmy choć na chwilę przenieść się w czasie, zaczynając od Bolesława Wstydlivego i księżnej Kingi. Mieliśmy okazję poznać fascynującą historię górnictwa solnego, zobaczyć, jak wyglądała praca górników i uświadomić sobie, jak trudnym to było zajęciem. Część trasy pokonaliśmy podziemną kolejką, natomiast trochę później spotkała nas jedna z największych atrakcji bocheńskiej kopalni – podziemna przeprawa łodzią przez zalaną solanką komorę, czemu towarzyszyły barwne opowieści dwóch flisaków o tajemniczych za-

kamarkach kopalni. Urozmaiceniem były multimedialne ekspozycje, ukazujące przemawiających królów czy pracujących górników. Można też było usłyszeć odgłosy spadających kamieni i zacieśniania się ścian kopalni. W czasie przerwy na odpoczynek w komorze Ważyn każdy znalazł coś dla siebie, a niektórzy wykorzystali okazję, by pograć w piłkę na podziemnym boisku sportowym czy zjechać 140-metrową zjeżdżalnią wzdłuż pochylni. Na koniec nie pozostało już nic innego, jak udać się do przepięknej kaplicy św. Kingi.

Kolejnym punktem wycieczki było Opactwo Świętego Wojciecha Sióstr Benedyktyn w Staniątkach, które liczy już 800 lat i jest najstarszym klasztorem benedyktyn w Polsce. Obejrzelśmy tam XIII-wieczny kościół pw. Najświętszej Marii Panny i św. Wojciecha wraz z kaplicą cudownego obrazu Matki Bożej Bolesnej. Wysłuchaliśmy wielu opowieści z historii tułtejszego zakonu, które przytoczyła nam jedna z 13 przebywających w klasztorze sióstr – pełna humoru siostra Benedykta.

Po dniu pełnym wrażeń, w pozytywnych nastrojach i z myślą o kolejnych wyjazdach, powróciliśmy do Krakowa. ■

Kadry miłosierdzia

tekst: Maria Szajny

zdjęcia: Tomasz Domalewski

Choć doskonale wiemy, że wszystko, co dobre, szybko się kończy, trudno uwierzyć, jaki czas minął od Świątowych

Dni Młodzieży w Krakowie. Jednak na zawsze z młodymi zostaną wspomnienia spotkań z ludźmi z całego świata, gościn-

ność Polaków oraz iskra miłosierdzia, jaką wszyscy goście zabrali z powrotem do swojej ojczyzny. Ale to jeszcze nie koniec.

którym nie było dane w nich uczestniczyć. Przejmujący wiersz, reportaże ekipy JP2TV oraz rozmowa – te elementy przesądziły o sukcesie ekspozycji, która – sądząc po liczbie gości – zainteresowała wszystkich przybyłych: władze uczelni, wykładowców, studentów i gości wystawy. W ramach *Kadrów miłosierdzia* Samorząd Studencki przygotował konkurs na najlepszego fotografa amatora wystawy. „Te zdjęcia nie są absolutnie amatorskie, nie można tego mylić. Chodziło o to, że te fotografie zostały zrobione nie przez profesjonalistów, to znaczy nie przez ludzi, którzy pracowali podczas ŚDM dla redakcji czy agencji prasowych. Natomiast nie zmienia to faktu, że zdjęcia są przepiękne” – dodaje Jakub Stoszek, odpowiedzialny za selekcję i wybór zdjęć. Zwycięzcą w konkursie okazał się Łukasz Kalawski. Wystawa prac młodych fotografów (dostępna do 16 listopada w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej przy ulicy Rajskiej, a następnie w Instytucie Pracy Socjalnej przy ulicy Bernardyńskiej 3) to tylko przedsmak dalszych działań UPJPII w kwestii promowania uczelni oraz Światowych Dni Młodzieży. ■

Po lipcowych wydarzeniach pozostało nam mnóstwo emocji i uczuć zamkniętych w fotografiach. Dlatego nie bez powodu wystawę zorganizowaną przez Samorząd Studencki UPJPII zatytułowano *Kadry miłosierdzia*. „Fotografowie zatrzymali coś, co jest niesamowite z punktu widzenia uczestników ŚDM, i myślę, że to w wielu ludziach wyzwoli poczucie

więzi i wspólnoty” – mówił ks. Michał Drożdż 13 października podczas wernisażu wystawy w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej.

Przebrnęliśmy przez setki zdjęć, aby wybrać te, które najlepiej oddają klimat lipcowych uroczystości, i z nimi wyszliśmy do ludzi, którzy chcą zatrzymać ducha ŚDM na dłużej, ale także do tych,

Nagroda Młodych Dziennikarzy również dla twórców filmowych

tekst: Izabela Witek

zdjęcie: Izabela Tomica

Szósty rok, szósta edycja, niesamowita szansa. Konkurs dla młodych dziennikarzy z każdą kolejną edycją nabiera nowego wymiaru. Nie inaczej będzie w tym roku.

Wszystko z powodu Nagrody Młodych Dziennikarzy im. Bartka Zdunka, która w tym roku wzbogaciła się o nową kategorię – Młodzi Twórcy Filmowi. Patronem jest ks. prof. Andrzej Baczyński, współzałożyciel studiów dziennikarskich na UPJPII. „Konkurs przedłuża niejako jego życie i dzieło, pokazując jako osobę wartą inspiracji i naśladowania” – mówi ks. dr hab. Michał Drożdż, prof. UPJPII, który z sympatią i szacunkiem wspomina ks. Baczyńskiego.

Niewątpliwy artysta

Prodziekan Wydziału Nauk Społecznych, kierownik Redakcji Programów Katolickich w Telewizji Kraków – to tylko niektóre z funkcji pełnionych przez patrona najnowszej kategorii. Prof. Baczyński był wspaniałym człowiekiem. „Świetny wykładowca, doskonały organizator, niewątpliwy artysta – tak mówi o nim dr hab. Krzysztof Gurba – Był sympatycznym człowiekiem, wczuwającym

się w potrzeby innych ludzi, wrażliwym i ciepłym”.

W dodatku – niewątpliwie utalentowanym. Wiele z jego filmów zostało nagrodzonych. „Książdz Andrzej zawsze popierał ambicje młodych filmowców. To on kupił pierwszą kamerę na potrzeby słuchaczy i studentów naszych studiów – zdradza Krzysztof Gurba – opiekował się filmową częścią naszego programu studiów”. Nic więc dziwnego, że to uczyniono patronem kategorii obejmującej twórców materiałów filmowych.

Młodzi dla młodych

Nad całokształtem konkursu trwają już prace. „Warto zaznaczyć, że w organizację angażują się bardzo młodzi, ale niezwykle zdolni ludzie. Miło jest patrzeć na ich zaangażowanie, chęć doceniania innych osób. Konkurs ten jest niesamowitą wartością, bo tworzą go niesamowici ludzie” – twierdzi Sara Guzik, koordynatorka konkursu. A sam udział? „Dla początkujących dziennikarzy jest to ogromna szansa, to taki mały, wielki krok” – dodaje.

Ideę konkursu podsumowuje ks. Michał Drożdż: „Media Valor młodych, czyli

promocja twórczości dziennikarskiej młodych ludzi, którzy odsłaniają świat najpiękniejszych ludzkich wartości”.

Kolejna edycja

Nagroda Młodych Dziennikarzy im. Bartka Zdunka przyznawana jest od sześciu lat przez Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UPJPII, Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich i redakcję „Gościa Niedzielnego”. Laureatami konkursu są dziennikarscy debiutanci, autorzy ciekawych inicjatyw medialnych, publicyści i reportażyści. Zgłoszenia do szóstej edycji można przysyłać od 1 grudnia 2016 do końca lutego 2017 roku. Regulamin konkursu można znaleźć na stronie internetowej www.nagrodamlo-dychdziennikarzy.wordpress.com.

Patronem konkursu jest Bartłomiej Zdunek – student pierwszego roku dziennikarstwa i komunikacji społecznej UPJPII, zmarły tragicznie w 2010 roku. Człowiek o niepospolitych zdolnościach i wielkim sercu, wspaniały przyjaciel i świetny kolega, któremu nie było dane zadebiutować za życia w świecie mediów i spełnić swoje wielkie marzenia dziennikarskie. ■

JAK POSZUKIWAĆ INFORMACJI NAUKOWEJ W INTERNECIE

Zapraszamy do udziału w **szkoleniu** na temat wyszukiwania informacji naukowej w Internecie, które poprowadzą pracownicy Biblioteki Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Szkolenie przeznaczone jest dla pracowników naukowych oraz studentów naszej Uczelni i uwzględnia potrzeby informacyjne danej grupy. Zajęcia można zorganizować w poszczególnych jednostkach Uczelni lub w Bibliotece. Warunkiem odbycia się szkolenia jest zebranie co najmniej 5-osobowej grupy oraz zarezerwowanie sali komputerowej na Wydziale lub w Bibliotece.

Zgłoszenia grup oraz terminy można ustalić z Panią Aleksandrą Ziarno-Adamus
aleksandra.ziarno@upjp2.edu.pl

Tematyka szkolenia:

- wyszukiwanie informacji naukowej w Internecie,
- wyszukiwarki naukowe, multiwyszukiwarki,
- bibliograficzne bazy danych, bazy pełnotekstowe,
- repozytoria i biblioteki cyfrowe,
- bazy danych dostępne w Bibliotece UPJPII

Biblioteka Główna Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II

tekst: Michał Pora

zdjęcia: Maciej Gradowski

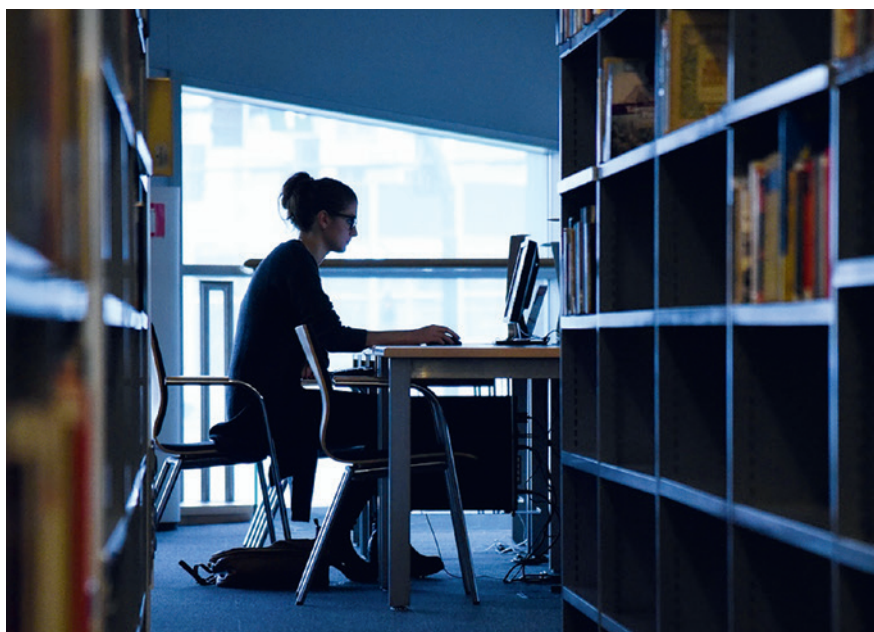
Multimedialne centra kultury, mediateki, arteteki – tak współcześnie nazywane są nowoczesne biblioteki na miarę XXI wieku. Taką jest również Biblioteka Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Już sama architektura budynku wtopionego w urbanistyczny krajobraz na ulicy Bobrzyńskiego świadczy o jego nowoczesności. To właśnie przestrzeń naszej biblioteki zachęca do działania nie tylko w obrębie szeroko pojętej oświaty i nauki, ale także sztuki i kultury. To tutaj czytelnik spotyka się z otwartością na funkcjonalne rozwiązania, pomagające w odnalezieniu tego, czego szuka. W ofercie Biblioteki UPJPII oprócz tego, co można nazwać „bibliotecznym pakietem podstawowym”, czyli książek, czytelni, komputerów, skanerów itp. można również oglądać rozmaite wystawy, uczestniczyć w konferencjach naukowych, sympozjach, szkoleniach.

Biblioteka Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II jest jedną z największych bibliotek uczelni katolickich w Polsce i największą kościelną biblioteką archidiecezji krakowskiej.

Atutem naszej Biblioteki jest wolny dostęp do zbiorów. Jest to duża wygoda dla czytelnika, który może wejść między regały i przeglądać książki. Nasuwa się pytanie, dlaczego to taka wygoda, skoro można książkę zamówić na miejscu lub przez internet i odebrać ją w wypożyczalni? Oczywiście wygoda to kwestia subiektywna. Jeżeli wejdziemy między regały po upatrzoną książkę, może się okazać, że zauważymy na półce obok inną, równie ciekawą, o podobnej tematyce, która może nam się przydać np. do pisania pracy, zadania na zaliczenie itp. Wolny dostęp to również możliwość swobodnego przeglądania tytułów przez czytelnika, który poszukuje po prostu czegoś ciekawego do poczytania.

A wybór jest szeroki. Na pierwszym piętrze znajdują się książki, na drugim czasopisma oraz kolekcje książkowe. W Bibliotece znajdziemy zbiory z zakresu teologii, filozofii, historii, pedagogiki, psychologii, sztuki i literatury. Warto zwrócić uwagę na wyjątkowe zbiory cennych darów kolekcji Jerzego Turowicza oraz św. Jana Pawła II, który wypytywał władze uczelni i dyrekcję o Bibliotekę, gdy ta była jeszcze w budowie.

Gdy już wyjdziemy spomiędzy bibliotecznych regałów, możemy odnaleźć ciszę i spokój, których szukaliśmy. Użytkownicy czytelni określają warunki do nauki zawsze tylko pozytywnymi przymiotnikami: jako rewelacyjne, cudowne, wspaniałe itd. Stali bywalcy chwalą dobry klimat, będący wizytówką Biblioteki UPJPII. Czytelnicy mogą tutaj korzystać z komputerów z internetem, skanerów. Można również korzystać z sieci bezprzewodowej i pracować na włas-

nym laptopie. Komfortowym rozwiązaniem są pokoje do pracy indywidualnej, z których każdy może skorzystać, jeżeli tylko ma potrzebę całkowitej izolacji i zaurzenia się we własnym świecie nauki.

Jeżeli czytelnik czuje niedosyt informacji w danej dziedzinie czy o konkretnym zagadnieniu, wykwalifikowana kadra bibliotekarzy z tym niedosytem nikogo nie wypuści. Na miejscu można również skorzystać z baz danych. Biblioteka UPJPII wykupiła dostęp do elektronicznych baz danych: ATLA Religion Database with ATLA Serials, Communication & Mass Media Complete oraz Cambridge Journals – Kolekcja HSS (Nauki humanistyczne i społeczne). Można z nich korzystać w ramach uczelnianej sieci komputerowej. Dodatkowo istnieje możliwość skorzystania z dostępu do baz danych finansowanych przez MNiSW w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki. Oprócz tego dzięki oprogramowaniu HAN można korzystać (na miejscu w bibliotece lub zdalnie) z platformy IBUK Libra, która zawiera około 300 tytułów ebooków. Wystarczy mieć założone i aktywne konto czytelnicze. Wtedy ebooki możemy czytać w domu, w pracy, na uczelni – po prostu wszędzie.

Dbłość o dobre samopoczucie czytelnika to zapewnienie mu tzw. świętego spokoju. A „Święty spokój” to miejsce relaksu, czyli pokój znajdujący się na parterze w holu, gdzie każdy może sobie zrobić kawę, herbatę, zjeść śniadanie i rozsiąść się wygodnie na jednej z sof. „Święty spokój” to również miejsce do wspólnej nauki.

Biblioteka jest otwarta na rozmaite imprezy. Są tutaj doskonałe warunki do organizowania konferencji, sympozjów i szkoleń. W sali konferencyjnej organizuje się interesujące spotkania, również artystyczne. W holu można oglądać ciekawe wystawy.

Biblioteka UPJPII to miejsce, w którym wiele się dzieje w duchu współczesnej nauki i kultury. Zapraszamy zatem do jej odwiedzenia i przekonania się, jak ciekawe jest to miejsce.

Biblioteka otwarta jest od poniedziałku do piątku w godzinach 9.00–18.00, w soboty od 9.00–15.00.

Dojazd tramwajami linii 11, 18, 23, 52 oraz autobusem linii 194. ■

Robert Nęcek, *L'educazione mediale nell'insegnamento sociale di papa Francesco*, Roma 2016

Kiedy ks. Robert Nęcek, rzecznik kard. Stanisława Dziwisza i kierownik Katedry Edukacji Medialnej w Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, zaproponował mi napisanie przedmowy do tej książki, poczułem się zaszczycony. Mimo że nie jest to temat mojej specjalizacji, przyjąłem propozycję, gdyż niezwykle doceniam ten gest, a także ze względu na uznanie dla papieża Franciszka. Czytając tę książkę, zdałem sobie sprawę, że jest to dzieło, które powstało w wyniku długiej ścieżki edukacyjnej oraz wielu przemyśleń, które są teraz prezentowane jako owoc pracy wirtuoza.

Cechą publikacji, którą warto podkreślić, jest doskonała znajomość tekstów papieża Franciszka. Ksiądz Nęcek ukazuje w swojej książce dogłębne zrozumienie nauk papieża Franciszka na temat komunikacji w Kościele. Doskonale pojmuje przemyślenia papieża, bazując na Jego różnych dokumentach, codziennych homiliach w Santa Marta i wypowiedziach w mediach. Autor w pełni rozumie, że dokument z Aparecidy stanowi dla papieża istotny punkt odniesienia. Przypomnijmy, że kardynał Bergoglio odegrał bardzo ważną rolę w przygotowaniu tego dokumentu dla episkopatu Ameryki Łacińskiej i Karaibów. Autor mówi nam, że świadectwa z życia papieża Franciszka, jego umiejętności komunikacyjne i wykorzystanie mediów sprawiają, że stanowi on wielki autorytet i jest szanowany nie tylko przez wiernych, ale także przez ludzi, którzy nie wyznają wiary chrześcijańskiej. Dodaje również, że Franciszek jest mistrzem komunikacji i powinniśmy iść za jego przykładem.

Nie da się zaprzeczyć, że **fenomen franciszkański** jest godny obserwowania, zrozumienia i docenienia, zarówno z punktu widzenia parametrów badań społecznych, jak i klucza teologicznego, który nazywamy **znakami czasu**. Jeśli gesty ojca świętego są zaskakujące, to nie mniej prowokacyjne są jego słowa. Konieczna jest więc hermeneutyka języka Bergoglio, który ma szczególną moc. Papież Franciszek zauważa, że język używany przez Kościół został już wyczerpany i osiągnął etap stagnacji, który uniemożliwia szerzenie Ewangelii. Odkrywa nowe terytoria komunikacyjne, zakorzenione w naszej sytuacji historycznej, mające służyć ponownemu odkryciu Ewangelii. Język papieża jest otwarty, spontaniczny, ale ta spontaniczność jest dobrze zachowana i przemyślana. Poza tym język papieski jest jasny i prosty.

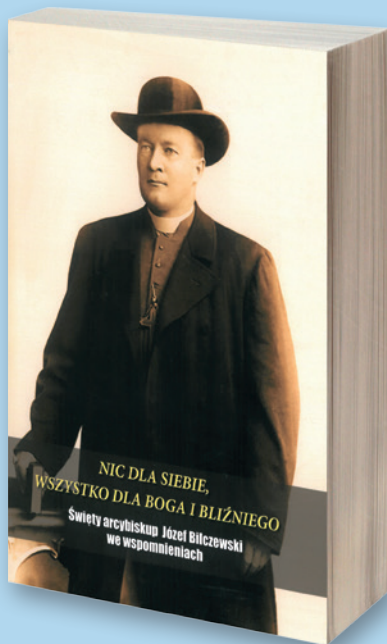
Po trzecie, język ojca świętego jest często symboliczny. Kiedy papież mówi, że Kościół nie powinien być **urzędem celnym**, a **szpitalem polowym**, możemy dostrzec oddźwięki antropologiczne, teologiczne i duszpasterskie, które są zawarte w tej ekspresji, prostej tylko z pozoru. Należy przyznać, że komunikacyjny styl papieża, jego język skoncentrowany na blisko-

ści i kulturze spotkania, głęboko wpływają na świat, w którym Kościół patrzy na siebie, aby spojrzeć poza siebie.

Papież Franciszek zdaje sobie sprawę z kluczowego znaczenia mediów w dzisiejszym świecie, nawet dla Kościoła katolickiego. „Rewolucja technologiczna i procesy globalizacyjne sprawiają, że obecny świat leży u progu kultury medialnej. Oznacza to zdolność do rozpoznawania nowych języków, które mogą pomóc w szerszej globalnej humanizacji. Te nowe języki tworzą filar zmian w społeczeństwie. W naszym stuleciu, znajdującym się pod tak dużym wpływem mediów społecznych, pierwsze przykazanie, katecheza i dalsze pogłębianie wiary nie mogą obejść się bez tych mediów” – czytamy w punktach 484 i 485 dokumentu z Aparecidy, wyraźnie zainspirowanego przez Bergoglio, które poświęcono różnym refleksjom na temat mediów.

Nie ulega wątpliwości, że dzieło, które otrzymują czytelnicy i do którego miałem przyjemność napisać przedmowę, ma wielką wartość i że jego lektura przyczyni się do wychowania uczniów misjonarzy, znających i ceniących kulturę komunikacji (kard. Luis Hector Villalba, archidiecezja Tucuman).

„Nic dla siebie, wszystko dla Boga i bliźniego”. Święty arcybiskup Józef Bilczewski we wspomnieniach, opracowanie, wstęp, przypisy, indeksy i wybór ilustracji ks. Józef Wołczański, Lwów–Kraków 2016

Prezentowana książka zawiera niezwykle cenny materiał źródłowy – wspomnienia bezpośrednich świadków życia lwowskiego metropolity. Gromadzono je we Lwowie jeszcze przed II wojną światową z myślą o planowanym procesie beatyfikacyjnym, ale nigdy wcześniej nie doczekały się publikacji. Tymczasem zawierają one oryginalne informacje ilustrujące głębokie życie religijne hierarchy, odsłaniają cechy charakteru i temperamentu, ilustrują żarliwy patriotyzm Polaka z epoki zaborów, ale i niepodległej Rzeczypospolitej, przybliżają imponujący rozmach duszpasterski pasterza na Kresach Wschodnich, ukazują jego wrażliwość na ludzką biedę w aspekcie moralnym i materialnym. Publikacja ta stanowi nieocenione źródło do poznania motywacji, jak również konsekwentnej woli realizacji inicjatyw św. Józefa Bilczewskiego na różnych obszarach aktywności: rozbudowy sieci parafii rzymskokatolickich i budowy przeszło 300 świątyń, propagowania kultu Najświętszej Maryi Panny i świętych, mecenatu nad stowarzyszeniami katolicko-robotniczymi oraz ascetyczno-religijnymi, dialogu międzyobrządkowego. Lektura książki nie tylko wzbogaci wiedzę o randze osoby i misji św. Józefa Bilczewskiego, ale także zapozna czytelników ze skomplikowanym układem stosunków społeczno-politycznych oraz kościelno-religijnych przełomu XIX i XX wieku w Galicji/Małopolsce Wschodniej, w których lwowski metropolita realizował się jako człowiek, kapłan, pasterz i Polak. (Stanisław Skibiński)

Pielgrzymi, drogi, święte miejsca. Duszpasterstwo w kontekście podróży. Pilgern, Wege, Heilige Orte, Seelsorge in Kontext von Menschen Unterwegs, red. Michaela C. Hastetter, Maciej Ostrowski, Kraków–Trumau 2016

Monografia zbiorowa jest owocem międzynarodowego projektu dotyczącego pielgrzymowania i turystyki religijnej. Był on prowadzony w latach 2013–2015 przez doktorantów i studentów oraz ich profesorów z trzech ośrodków: Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Uniwersytetu Alberta Ludwika we Fryburgu Bryzgowijskim (Niemcy) oraz Wyższej Szkoły Katolickiej Teologii w Trumau (Austria). Uczestniczyli w nim także przedstawiciele Wyższej Szkoły Filozoficzno-Teologicznej w Heiligenkreuz (Austria), Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie i Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Uniwersytetu Arystotelesa w Tesalonikach (Grecja), Uniwersytetu w Bernie (Szwajcaria) oraz Greckokatolickiego Fakultetu Teologicznego w Preszowie (Słowacja). Autorzy uczestniczyli w sympozjach i seminariach w Krakowie i Kalwarii Zebrzydowskiej, Strasburgu (Francja), Trumau i Mariazell (Austria), Regensburgu (Niemcy) oraz Tesalonikach (Grecja). Zarazem odwiedzali okoliczne ośrodki pielgrzymkowe i zapoznawali się z wybitnymi pomnikami chrześcijańskiej kultury. Publikacja zawiera 39 artykułów (niektóre w dwóch wersjach językowych), przygotowanych przez 33 autorów: profesorów, doktorantów i studentów z ww. ośrodków, w językach polskim, niemieckim, angielskim i słowackim. Pomagają one spojrzeć na problematykę pielgrzymowania i turystyki religijnej od strony teologii, antropologii i geografii; ich roli w życiu religijnym, kulturze i formacji człowieka. Książkę otwierają teksty dotyczące ogólnych zagadnień, które pozwalają lepiej zrozumieć sens i cel pielgrzymowania, jego teologiczne aspekty i rolę w misji Kościoła. Pielgrzymowanie zapisało się w różnych obszarach ludzkiego życia, dlatego w drugim dziale umieszczono artykuły o pielgrzymowaniu w sztuce i literaturze oraz jego znaczeniu w kontekście krajobrazu. Pielgrzymki to przede wszystkim wędrowanie. Dlatego trzeci dział skupia się na opisie wybranych pielgrzymkowych szlaków. Celem pielgrzymek są sanktuaria – osobna, najobszerniejsza grupa opracowań odnosi się do opisu wybranych pielgrzymkowych ośrodków w Europie, ale także w Afryce. Ostatni, piąty dział stanowią opracowania teologiczne skupiające się na duchowej pielgrzymce, jaką jest ludzkie życie prowadzące ku ostatecznemu sanktuarium, jakim jest niebo, miejsce spotkania z Bogiem. Tu jedno z nich jest autorstwa teologa greckokatolickiego, inne teologa ewangelickiego. Książka jest dostępna w bibliotece cyfrowej UPJPII (ks. Maciej Ostrowski).

